

ლიტერატურული გაზეთი

№4 26 ივნისი - 9 ივლისი 2009

გამოდის ორ კვირაში ერთხელ, პარასკევით

ფასი 50 თეთრი

დავით ქართველიშვილი:

თითქმის ყველა ჩემ ნაწარმოებში ისვრია. ეს რა თქმა უნდა არ ნიშნავს იმას, რომ რაღაც განსაკუთრებული მიდრეკილება მაქვს იარაღისკენ და ამით არც იმის დამტკიცებას ვცდილობ რომ „დედიკოს ბიჭი“ არ ვარ, პირიქით ყოველთვის მინდოდა ვყოფილიყავი „დედიკოს ბიჭი“, მაგრამ გარემოებები არ მაძლევდნენ ამის საშუალებას. მე ომის თაობას ვეკუთვნი და აქედან გამომდინარე იარაღი, ქუჩა და ა.შ. ჩემთვის უფრო ბუნებრივია, ვიდრე სახლი. სახლში ნორმალური საქმელი და მუდმივი ელექტროენერგია..

და დღეს, როდესაც ჩემი თაობის ადამიანები ომისთანად ამტკიცებენ (ჩვენი უახლოესი, უაზროდ ამაყი წინაპრების მსგავსად), რომ ქუჩაში არიან გაზრდილები, მეცინება, რადგან დამოუკიდებლობის პირველ წლებში ქუჩის გარდა სხვა არაფერი სამოქმედო, არამედ საარსებო სივრცეც კი არ არსებობდა, რა თქმა უნდა საქართველოს მასშტაბით..

ვწახვამ ამ სივრცეში რომ დავრჩი და დღეს ჩემი უპირველესი მინიერი მიზანი ამ სივრცის გარღვევაა..

II-III

ტარიელ ჭანტუაშვილი:

ომს მართო გენერლები არ იგებენ. ომს ჯარისკაცები იგებენ. აქეთ ათი საუკეთესო სარდალია ყველა დროის — ნაბუქ-ოდონოსორი, რამზეს მეორე, ქსერქსე, მაკედონელი, ჰანიბალი, პომპეუსი, კეისარი, ნაპოლეონი, სუვოროვი, სტალინი! იქით — იმგვარადვე შეიარაღებული ჯარისკაცების ასეული! როგორ გგონია, რა ფეხებს მოჭამენ ასეულს ბრძენი და უშიშარი მხედართმთავრები!

დიდი ქართული პოეზია დიდი ქართველი ხალხის შექმნილია, წვლილი მეტნაკლებია, ცხადია, მაგრამ არც ლეგენდებით შეიძლება არსებობა, არც საკუთარ პოეტურ ამბიციებზე მორგებული მოდელებით.

მე შემეძლია, შევადგინო XX საუკუნის ქართული პოეზიის ანთოლოგია გალაკტიონის გარეშე, მის გვერდით კი დავდო გალაკტიონის „რჩეული!“ არ დაიჯერო, ჩემო თამაზ, იმ ანთოლოგიას მუხლებამდე მიწვდეს დიდი ქართველი პოეტის გალაკტიონ ტაბიძის „რჩეული!“.

VIII-IX

ივანე ამირხანაშვილი:

პოეტურ მუზას სძინავს. იმდენი ლექსი, დღეს რომ იწერება, არასოდეს დაწერილა, მაგრამ ფაქტია, პოეზიას სძინავს.

ლექსები, რასაც ვკითხულობთ, არის მეტრულად ორგანიზებული მეტყველება, მაგრამ არ არის პოეზია; თანამედროვე ლექსში სიზმარეული დალღობა უფრო იგრძნობა, ვიდრე ცოცხალი შთაგონება.

რჩება ისეთი შთაბეჭდილება, რომ პოეტები აკეთებენ იმას, რაც ყველაზე ცუდად იციან.

ხელოსანი ბევრია, ხელოვანი ცოტა.

ამიტომ ლექსებზე წერა ისევე უხერხულია, როგორც საუბარი მძინარე ადამიანთან.

მიუხედავად ამისა, ვწერ, ესე იგი, ვარსებობ, კრიზისულ სიტუაციაში ვაფიქსირებ მონანილეობას ძილის მისტიკაში, სადაც ჩემი სიზმრებიც თამაშდება მოსალოდნელ გამოღვიძებამდე.

იქ, სადაც პოეზიას სძინავს, მკითხველი, გინდა არ გინდა, სნობისტი ხდები, ზემოდან უწყებ ყურებას სიტუაციას, როცა ერთნი წერენ თავისთვის — გულის დარდს გამოხატავენ, მეორენი სხვისთვის — დროს გამოხატავენ, მაგრამ ლექსისთვის არავინ წერს.

VI-VII

მილორად პაპინი:

რომანი „ხაზარული ლექსიკონი“ ბუნდოვნად წარმოგედგინა ჯერ კიდევ სტრუდენტობისას; ეს იყო დაახლოებით 1953 წელს, როცა ამ თემას შევეჯახე კირილესა და მეთოდეს ხაზარულ მისიაზე კითხვისას. იდეა მხოლოდ სამოცდაათიან წლებში მომნიჭდა, როცა გადავწყვიტე, ლექსიკონის სტრუქტურის მქონე ნიგნის დაწერა. რომანი 1978 წელს დავიწყე და 1983 წლამდე ვწერდი. იგი 1984-ში გამოქვეყნდა. ჩემი აზრით, სიზმრის სტრუქტურა არამწყობრი თხრობის (ნონლინეარ ნარრატივის) სრულყოფილი მატრიცაა. სიზმრები „ხაზართა ლექსიკონსა“ და ჩემს სხვა ნიგნებში არაერთგვაროვანია. ოჯახში, სადაც გავიზარდე, დილაობით ხშირად ჰყვებოდნენ, ღამით ვის რა ესიზმრა, ხანდახან სულ ორი სიტყვით. ამ სიზმრებს ვიმახსოვრებდი, ხანდახან ვინერდი — სხვებისასაც და ჩემსასაც. ერთმა ამერიკელმა კრიტიკოსმა სწორად დაწერა, რომ ჩემს ნაწარმოებებში სიზმრები „იმ როლს არ თამაშობს, რასაც ფროიდთან და რომ პავიჩის სიზმრები სხვანაირად ესმის“...

XV

ზანო ჩხიკვაძე:

მითხარი, ვინ მოგისია ამდენი გველის ძლოკვი. კავკასიონის ციკლოპი — ცეცხლისმფრქვეველი როკი.

მოდის ტყვია და შრაპნელი ქართლის მინდვრების ლოკვით. მარადიული ამკლები — დუჟმორეული როკი.

ვაიმე, რა ცოტანი ვართ შენი შვილობის ღირსი. როკი — სიკვდილის გვირაბი, წმინდა საკინძქეს გიხსნის.

ვაიმე, მტერი — მოყვარე, იცვამს სიცრუის აბჯარს, ტყუის — გვირაბის ბოლოში სინათლის წვეთიც არ ჩანს.

ღმერთო, შენ მაინც მოჰკითხე, ცეცხლით ვინც ამომშანთა, ვინც მოარღვია ქართლის ცალკეთისმშობლის კაბის კალთას.

IV-V

გიგო სულაკაშვილი:

შიგნიდან ოცი წლისა ვარ, გარედან — ლამის ბებერი, არც არავისა არ ვგავარ, არც შემხვედრია ჩემფერი... წავალ იქ, სადაც ნისლია და ხეებია შიშველი, მოგენატრები, იტირებ, მაგრამ ველარას გიშველი. გზაში გამყვება ქარი და ერთიც ხმელი ფოთოლი, ქვიშა და ტილო იქნება ჩემი სახლი და გოდოლი...

X

დასაწყისი N 1-3

70

ოცდათორმეტი წლის ვარ. ჩემი თაობის ადამიანებისათვის (ვგულისხმობ 27-37 წლამდე ადამიანებს) ეროტიკა არც სრულად ტაბუდადებული თემაა (როგორც ჩვენი მშობლებისათვის) და არც ისე თავისუფლად შეგვიძლია საუბარი ამ საკითხზე როგორც - თინეიჯერებს.

ცვლილებები, რომელიც ამ სფეროში მოხდა, ძირითადად ჩემი თაობის ადამიანების ცხოვრებაში აისახა და რადგან ჩვენ ჩვენი მშობლების აღზრდილები ვართ (მათ კი საკუთარი რეალობიდან გამომდინარე ალგვზარდეს, ხოლო ეს რეალობა რამდენიმე წლის შემდეგ ჩვენს თვალწინ საკუთარი ინიციატივით და ჩვენი დახმარებით — ძირითადად სკოლის გაცდენა და მიტინგებზე დროშების ფრიალი გვევალებოდა — თავადვე მოსპეს), თითოეული ცვლილება ძალიან მტკივნეულად განვიცადეთ.

მე არ ვაპირებ სოციოლოგიური ტრაქტატის დაწერას — რა მიზეზით თხოვდებოდნენ თვრამეტი წლის გოგოები, რა მიზეზით მოყავდათ ცოლები იგივე ასაკის ბიჭებს, რა მიზეზით დაინგრა უამრავი ოჯახი საქართველოში, არამედ მინდა ვწერო, თუ რა დამოკიდებულება აქვთ ჩემი თაობის ადამიანებს ეროტიკისადმი.

მრავლობითი რიცხვის გამოყენება ამ შემთხვევაში სტილზე მეტად ეტიკეტის დაცვაა, რადგან რეალურად მხოლოდ საკუთარ განცდებზე ვწერ.

71

აღამიანი არა ღვთაებრივი ჩანაფიქრით, არამედ საკუთარი, არასწორი არჩევანის შედეგად ქცეული არასრულყოფილი არსებაა, მაგრამ ზოგიერთ საკითხში მასში მაინც შემორჩა პირველყოფილი აბსოლუტურობა.

ორ მაგალითს მოვიყვან. პირველი: ადამიანს აბსოლუტურად ესმის საკუთარი თავის. აქ არ იგულისხმება სრულყოფილი ინფორმაციის ფლობა საკუთარი თავის შესახებ, არამედ საკუთარ თავის მიღების და გამართლების აბსოლუტური სურვილი. ეს სურვილი ადამიანს ხდის აბსოლუტურ მიმტევებლად საკუთარი თავისადმი. მიტევება შიშს ამარცხებს. სწორედ ამიტომ, რომ არცერთ ადამიანს არ ეშინია საკუთარი თავის.

და მეორე: ადამიანები ერთმანეთისადმი მოთხოვნებში აბსოლუტურები ვართ. ანუ ჩვენი არასრულყოფილებიდან გამომდინარე ერთმანეთისგან შეუძლებელს მოვითხოვთ.

ყველაზე ნათლად ჩვენი იდეალები ერთმანეთისადმი წაყენებულ მოთხოვნებში, ხოლო ჩვენი მიმტევებლობის უნარის უსაზღვროება საკუთარი თავისადმი დამოკიდებულებაში ჩანს.

72

რალა-რალა-რალა დღემდე ვერ ვიჯერებ. მაგალითად იმას, რომ გოგოები ბიჭებზე ფიქრობენ, რომ გოგოებს ბიჭებთან (უფრო ხშირად კონკრეტული ბიჭთან) უნდათ წოლა და ეროტიკული სიყუყუების კეთება, ვერ ვიჯერებ, ძლიერია ვიდრე რეალური, ცხოვრებისეული გამოცდილება, რომელიც რა თქმა უნდა მკარნახობს რომ გოგოებს ეს ყველაფერი უნდათ და არაფერი ამაში აუხსნელი, გაუგებარი და ბინძური არ არის.

ასეთი გაორება მხოლოდ პერსონალურად მე არ მჭირს, არამედ ჩემი თაობის თითქმის ყველა მამაკაცს.

რაც შეეხებათ გოგოებს, ისინი ამ შემთხვევაში ჩვენ აღზრდაზე ასხამენ წყალს, (თუ აღზრდას ნისქვილად წარმოვიდგინებთ, ეს ნისქვილი ჩვენ გვფქვავს) ხოლო თუ (ცეცხლად) მაშინ ნავთს (ამ ცეცხლზე ჩვენ ვინვით).

რასაკვირველია, ისინი ამას საკუთარი აღზრდიდან გამომდინარე აკეთებენ და არა ბოროტი განზრახვით.

73

30 წელი ვართ ჩვენ (მამაკაცები) გოგოებისთვის? (განსაზღვრება „ქალს“ განზრახ არ ვხმარობ, რადგან ჩემი დაკვირვებით ქალები ერთმანეთს, თუ რა თქმა უნდა ერთმანეთისადმი სიმპათიურად არიან განწყობილები, ძირითადად გოგოებად მოიხსენიებენ).

აღზრდის მიხედვით: უპასუხისმგებლო, სამიში არსებები, რომლებსაც შეუ-

დავით ქართველიშვილი

პროზისა და საკუთარი თავის შესახებ

ჩემ, სხვა ანას

ძლიათ მათთვის შეურაცხყოფის და ტკივილის მიყენება.

რეალური ცხოვრებისეული გამოცდილება მათ კარნახობს, რომ მამაკაცები გოგოებზე ნაკლებად არ წვალბენ, რომ მამაკაცებს ისევე ენგრევთ ცხოვრება თავზე როგორც გოგოებს, რომ მამაკაცის სხეული სულაც არ არის მათ სხეულზე მაგარი და ირღვევა და კვდება.

და რადგან ჩვენ, ამ შემთხვევაში ადამიანებმა, სხეულის გარეშე არ ვიცით ურთიერთობა და ზოგადად ასეთი ურთიერთობის არსებობა უფრო ხშირად გვაეჭვებს, ვიდრე გვნამს, ვიტანჯებით მთელი ამ უაზრობით, რომელსაც აღზრდის მიხედვით ცხოვრება ქვია.

74

აღზრდის მიხედვით ყოველდღიური ცხოვრების შეუძლებლობა კონკრეტულად ჩემი თაობის პრობლემა არ არის და ამ თემაზე მრავალი ნაწარმოებია დაწერილი, ამ ნაწარმოებებს (რევაზ ინანიშვილი თავის ერთერთ ნაწარმოებში აღნიშნავს, რომ არ მონონს ეს სიტყვა „ნაწარმოები“ რალაც ფაბრიკაციის სუნი სდისო... მე სწორედ ამის გამო მონონს, რადგან ფაბრიკა საქმეა, და თუ ნაწარმოები ასოცირდება საქმესთან, მწერალი საქმიანი ადამიანი გამოდის არა უცნაური, მიწას მონყვეტილი ჰაეროვანი არსება. ხოლო სადაც საქმეა იქ ფულია, სწორედ ფულის შესახებ მსჯელობით დავასრულებ ამ ნიგნს, ეს რამდენიმე ათეული თავის შემდეგ მოხდება...) შორის დამდენიმე მაღალმხატვრული ტექსტია, ძირითადი ნაწილი კი მაკულატურაა, მაგრამ უნდა გვახსოვდეს, რომ სწორედ მაკულატურა ქმნის ლიტერატურულ პროცესს, რომლის არ არსებობაზეც საქართველოში გამუდმებით წუნუნებენ, საქართველო მაკულატურის ნაკლებობას განიცდის, ეს არ არის პარადოქსი, ეს რეალობაა (თუმცა რეალობა შეიძლება პარადოქსალური იყოს, მაგრამ ეს უკვე სულ სხვა კატეგორიაა), რადგან მაკულატურა თავისთავში ელემენტარულ ლიტერატურულ მონესრიგებულობას და ხარისხს გულისხმობს, ქართული მწერლების უმრავლესობა მაკულა-ტურასაც კი ვერ წერს, ამ შემთხვევაში პირველი პირის მრავლობითი რიცხვის ფორმას არ გამოვიყენებ..

75

რამდენიმე თავის წინ აღვნიშნე და ახლაც იგივეს ვფიქრობ, რომ არაპირადი პრობლემა არ არსებობს (საერთოდ წერილს ჩემს მიერ გამოთქმულ რომელიმე მოსაზრებაზე აზრს თუ შევიცვლი, აუცილებლად ვიტყვი.)

ასეც რომ არ იყოს და პრობლემების ტრადიციულ დაყოფას მივყევთ (პირადი, საზოგადოებრივი, ეროვნული, გლობალური, საპლანეტათაშორისო; პრობლემების გამრავლებაში ადამიანები ყოჩაღები ვართ). ეროტიკული პრობლემები ამ შემთხვევაშიც პირადი პრობლემების რიგს ეკუთვნის, ვგულისხმობ ამ საკითხის როგორც ფიზიკურ, ასევე სენტიმენტალურ მხარეს..

ჩემთვის როგორც ადამიანისთვის (ფუ, ფუ, ფუ, მაგიდაზე სამჯერ ვაკაკუნებ) და მწერლისთვის მეორე, სენტიმენტალური მხარეა მნიშვნელოვანი... და სანამ თანამედროვე ლიტერატურაში ამ მიმართულებით მიმდინარე პროცესებს განვიხილავდით, საჭიროდ მიმაჩნია ლიტერატურის ისტორიას გადავავლოთ თვალი.

76

„ანტიპას ვერ გავკრავ“ ეს ჩემს მიერ რამდენიმე თავის წინ გაკეთებული განცხადებაა, მაგრამ გამომდინარე იქიდან, რომ ადამიანში (ეს ზოგადი განსაზღვრება ამ შემთხვევაში მამშვიდება) ყველაზე სუსტი პრინციპებია და ძირითადად საქმის საჭიროებიდან გამომდინარე ემოქმედებთ ანტიკური ლიტერატურა ვაკვრით უნდა ვახსენო..

ნამდვილი ეროტიკა მხოლოდ ანტიკურ (ევროპული ცივილიზაციის მასშტაბით) ლიტერატურაში არსებობს, რადგან ამ სამყაროში ეროტიკული ურთიერთობა ბუნებრივია, აქედან გამომდინარე ამ ურთიერთობას თავისთავადი ღირებულება აქვს და ეროტიკა ერთდროულად სიამოვნების და ბედნიერების სინონიმია, მაგრამ გამომდინარე ეროტიკული ურთიერთობის ბუნებიდან (ბუნებრიობა მკაფიოდ გამოხატულ თვისებებს გულისხმობს) ის სწრაფად წარმავალია და დღემდე ბანალურ ქეშმარიტებად აღიარებული აზრი, რომ ხანგრძლივი ბედნიერება შეუძლებელია, ანტიკური სამყაროს ერთერთი ნაშთია თანამედროვე ცივილიზაციაში.

77

ლიტერატურაში ეროტიკის აღდგენის პირველი მძლავრი მცდელობა რენესანსის ეპოქის ლიტერატურამ განახორციელა, შემდეგ იყო განმანათლებლების მცდელობა, შემდეგ მეოცე საუკუნის ოციანი წლების ავანგარდი, შემდეგ მეოცე საუკუნის სამოციანი წლების მცდელობები, შემდეგ ეროტიკა ლიტერატურაში მსხვილ ბიზნესად იქცა (რა თქმა უნდა საქართველო ამ ამ შემთხვევაშიც მომხმარებელის როლია, რადგან საქართველო პროვინციაა, მსოფლიოსთვის და არა ჩვე-

ნთვის), მიუხედავად ამისა, ეროტიკამ ველარ დაიბრუნა ანტიკური თავისთავადობა (ვგულისხმობ არა მხატვრულ, არამედ იდეურ თავისთავადობას), რადგან ვალიარებთ თუ არა, არსებობს ქრისტეს მიერ მინაზე დატოვებული ცხოვრების აზრი, სიყვარული... როგორ მაგრადაც არ უნდა დავხუჭოთ თვალები და დავხუროთ გული, მაინც ნებისმიერ ურთიერთობაში სიყვარულს ვეძებთ, მათ შორის ეროტიკულ ურთიერთობებშიც..

საერთოდ, როდესაც ღმერთს ვთხოვთ ჩარევას ჩვენს მიწიერ ცხოვრებაში (ამას მეტ-ნაკლებად ყველა ვაკეთებთ) უნდა გვახსოვდეს, რომ ჩარევის შემდეგ ცხოვრება აღარასდროს იქნება ის, რაც ჩარევამდე იყო..

და რამდენად მზად ვარ ამისთვის?

78

სიყვარული აბსოლუტურია, ასეთი რწმენა (და არა შეხედულება) შიშს გამორიცხავს. გვეშინია იმდენად, რამდენადაც არ გვნამს, შიში რწმენის ზუსტი საზომია. სამწუხაროდ მეტ-ნაკლებად ყველა ურწმუნოები და მშობრები ვართ..

მე არ ვიცი, როგორია ცხოვრება შიშის გარეშე, თუმცა ვიცი, რომ ცხოვრება შიშის გარეშე შესაძლებელია. ეს ცოდნა აბსოლუტური სიყვარულის იმ მცირე ნაწილმა მომცა, რომელიც ცხოვრებაში მერგო..

აბსოლუტური სიყვარულის მცირე ნაწილი აბსოლუტურობის ყველა ელემენტს შეიცავს, ამკარად კარგად და სწორად უდერს, მაგრამ ვერ ვიჯერებ, რომ ასეა და ამიტომაც მეშინია, რომ ერთ დღეს ამ ყველაფერს დავკარგავ, და კიდევ უფრო იმის მეშინია, რომ ერთ დღეს უნდა მოვკვდე..

ძალიან ცვდილობ სიტყვა „უნდა“ შევცვალო სიტყვა „სასურველია“—თი, თუმცა დღემდე ვერანაირად ვერ დავაჯერე საკუთარი თავი იმაში, რომ სიკვდილი სასურველია... ვიცი რომ: ორი სიცოცხლე არსებობს; სიკვდილამდე და სიკვდილის შემდეგ, მაგრამ სიკვდილი ჩემთვის მაინც ვერ გახდა სასურველი რამ..

79

ჩვენი პორნოგრაფიის ეპოქაში ვცხოვრობთ, ეს რა თქმა უნდა, არ ნიშნავს იმას, რომ დღეს ჩვენ ვაკეთებთ ან ვწერთ ისეთ საშინელებებს რაც აქამდე ჩვენ მსგავს ორხელა და ორფეხა ერთდროულად მოკვდავებს და უკვდავებს არ უკეთებიათ, ან არ უწერიათ.

ეს ასე არ არის. თითქმის ყველაფერი რასაც ადამიანები ბუნებრივად და აქედან გამომდინარე სასარგებლოდ და მშვენიერად მიიჩნევენ,

შესაძლოა იქცეს საშინელებად (თითქმის ყველაფერი: სამშობლო, ოჯახი, ტრადიციები, ურთიერთობა სხვა ადამიანებთან, თუმცა მგონი ეს უკანასკნელი ბევრი ადამიანისათვის ისედაც საშინელებაა და ასე შემდეგ...) ასეთი საშინელებები ყოველთვის (განსაზღვრება „ყოველთვის“ მხოლოდ დროის გაჩენის შემდგომ სამყაროს მოიცავს) ემართებოდათ ადამიანებს და ასეთი საშინელებებზე ადამიანები ყოველთვის წერდნენ მშვენიერ ნაწარმოებებს, რაც საერთოდ არ ნიშნავს იმას, რომ მშვენიერება მიიღება საშინელებისგან.

80
ჩვენ პორნოგრაფიის ეპოქაში ვცხოვრობთ. პორნოგრაფია უაზრობის სინონიმია. ჩვენ უაზრობის ეპოქაში ვცხოვრობთ, რა თქმა უნდა შეგვიძლია თავი ვიმართლოთ და ყველაფერი უფროსი თაობის წარმომადგენლების უნიათობას დავაბრალოთ, მაგრამ ამით ჩვენი ცხოვრება აზრიანი ვერ გახდება. ასევე შეგვიძლია არ ვიკმაროთ თითქმის გაშვება და დაბრალება და მაგიდაზე ხელების ბრაგუნით და ყვირილით მოვთხოვოთ მათ გვიჩვენონ სად არის ახლა ის იდეალები, რომლებიც ნაწილობრივ მანძილზე გვიტყნიდნენ თავს, შემდეგ გავყურდეთ და ამაყად დაველოდოთ მათ პასუხს, ვერცერთი მათგანი საკუთარ თავზე ვერ მიგვივითებს, მაგრამ ჩვენ ცხოვრების აზრს ვეძებთ და არა დამნაშავეებს და მითუმეტეს გამქრალ, ფუყე იდეალებს, აქედან გამომდინარე, ჩვენ ასეთი სპექტაკლები არ გვჭირდება..

საყოველთაოდ გავრცელებული აზრის თანახმად, ცხოვრების აზრის ძიება ასაკობრივი პრობლემაა და ოცდაერთი წლის ჭკვიანი ადამიანი მსგავს სისულელეზე აღარ უნდა ფიქრობდეს და უმრავლესობა არც ფიქრობს.

ჩვენ არა ცხოვრების აზრის მაძიებელი ვიყავით არამედ ჭკვიანი ადამიანების მიერ შექმნილ სოციალურ-კულტურულ სივრცეში ვიმყოფებით.

ამ თავში გამოყენებული ყველა „ჩვენის“ ნაცვლად „მე“ უნდა მესმარა, რადგან: მე ვცხოვრობ, მე შემიძლია, მე ვეძებ, მე არ მჭირდება, მე ვიმყოფები...

81
თითქმის ყველა ჩემ ნაწარმოებში ისერიან. ეს რა თქმა უნდა არ ნიშნავს იმას, რომ რაღაც განსაკუთრებული მიდრეკილება მაქვს იარაღისკენ და ამით არც იმის დამტკიცებას ვცდილობ რომ „დედიკოს ბიჭი“ არ ვარ, პირიქით ყოველთვის მინდოდა ვყოფილიყავი „დედიკოს ბიჭი“, მაგრამ გარემოებები არ მაძლევდნენ ამის საშუალებას. მე ომის თაობას ვეკუთვნი და აქედან გამომდინარე იარაღი, ქუჩა და ა.შ. ჩემთვის უფრო ბუნებრივია, ვიდრე სახლი. სახლში ნორმალური საქმიანი და მუდმივი ელექტრონიკა..

და დღეს, როდესაც ჩემი თაობის ადამიანები ომახიანად ამტკიცებენ (ჩვენი უახლოეს, უაზროდ ამაყი წინაპრების მსგავსად), რომ ქუჩაში არიან გაზრდილები, მეცინება, რადგან დამოუკიდებლობის პირველ წლებში ქუჩის გარდა სხვა არაფერი სამოქმედო, არამედ საარსებო სივრცეც კი არ არსებობდა, რა თქმა უნდა საქართველოს მასშტაბით..

ვნანობ ამ სივრცეში რომ დავრჩი და დღეს ჩემი უპირველესი მიზანი მიზანი ამ სივრცის გარღვევაა..

82
თუ მწერალი გაიხსენებს ძველ მეტაფორას, რომ კალამი იარაღია, ხოლო შემდეგ დაიჯერებს, რომ ეს არამხოლოდ მეტაფორა, არამედ მართებული შეხედულებაცაა, ის სოციალურად საფრთხეში იგდებს საკუთარ თავს. სამაგიეროდ მას ეძლევა რეალური შანსი გახდეს მნიშვნელოვანი მწერალი, მოკლედ იმის თქმა მინდა, რომ ერთი შეხედვით სისულელის, სინამდვილეში კი მართებული შეხედულების დაჯერების გარეშე მნიშვნელოვანი მწერლობა შეუძლებელია..

გარეგნულად მნიშვნელოვანი მწერალი და უიღბლო საშუალო მწერალი (არსებობენ იღბლიანი საშუალო მწერლები, მათი იღბლიანობა იმაში გამოიხატება, რომ მათ რეალურ გაქანებას თითქმის ვერაზინ ხედავს და რატომღაც ისინი დიდ მწერლებად ჩანან, საზოგადოების ბეც თვალ-

ში) ერთმანეთს გვანან (მზერით არა, მაგრამ ჩვენს ეპოქაში ადამიანები ერთმანეთს თითქმის აღარ უყურებენ თვალებში). მათ არაფერს არაფერს, ლიტერატურის შესახებაც კი, არ ეკითხება, ხოლო მათი საქმიანობა აღიქმება როგორც დროის ფუჭი ხარჯვა. რაც შეეხება მათ ცხოვრებას, ორი ძველი გამოთქმა უნდა ვიხმარო: როგორც ამაოება და გზათა უკან ნანწალი..

83
მნიშვნელოვანი მწერალი ყოველთვის დგას საშიშროების წინაშე გახდეს პოპულარული, შესაძლოა უზომოდ პოპულარულიც. რა თქმა უნდა, არსებობენ ადამიანები (მათ შორის მწერალი ადამიანებიც, რადგან მწერლობა ჩვევით მხოლოდ ადამიანებს), რომლებიც პოპულარულები კი არ ხდებიან, არამედ სხვადასხვა ხერხებით თავად ქმნიან საკუთარ პოპულარობას, მაგრამ ამ შემთხვევაში საუბარი უნებურ პოპულარობაზე გვაქვს, რაც თავისთავად უკვე ფათერაკია..

მე მჯერა, რომ სიმართლე ინდივიდუალურია და არა კრებითი. მე მჯერა, რომ ნიგნი კონკრეტულ ადამიანებს მოწონთ და არა ჯგუფებს, პოპულარობა კი ჯგუფის მიერ ინდივიდის აღიარებას ნიშნავს. ამ ამბავს კი აშკარად კერპთაყვანისმცემლობის სუნი სდის..

ამ ნიგნში უკვე ვთქვი, რომ არცერთი სულიერი კერპი საკუთარ კერპობას არ აპოტესტებს, მაგრამ მნიშვნელოვანი მწერლიდან კერპად გადაქცევა რთული მეტამორფოზაა, რადგან ავღიფერო ის, რაც რამდენიმე ხნის წინ ინვევდა პროტესტს, ახლა უკვე ინვევს კმაყოფილებს. ასეთი განცდა ბუნებრივად გვეჩვენება, მაგრამ ღირსეული წარსულის დავიწყება სამარცხვინო წარსულის დავიწყებაზე გაცილებით რთულია და მტკივნეული, თუმცა არა შეუძლებელი, მთავარია თავიანთი ცემა იყოს მასშტაბური.

84
ლვითაბრივი ჩანაფიქრის მიხედვით ადამიანი ღვთის ხატია, მაგრამ არსებობს არჩევანის თავისუფლება და თამამად შეიძლება ითქვას, რომ ისტორია ამ არჩევანის თავისუფლების შედეგად გაკეთებული არასწორი არჩევანების ჯამია.

მიუხედავად ამისა, ღმერთი მაინც ძალიან კარგი წარმოდგენა აქვს ადამიანებზე, ღმერთის ჩვენდამი დამოკიდებულებიდან მომდინარეობს ყველაფერი კარგი ადამიანის ცხოვრებაში.

ახლა დავუშვათ, რომ ღმერთი არ არსებობს, ადამიანების ერთი ნაწილი ისე გამოთავყვანდა, რომ ასეთ რამეს თავისუფლად უშვებს, თუმცა შევეშვათ ამ ხალხს და საკუთარი თავები გავიხსენოთ ყოველდღიურ ცხოვრებაში.. არსებობს თუ არა ყოველდღიურობაში ჩვენთვის, ვინც საკუთარ თავებს მორწმუნებს ვეძახით, ღმერთი? კითხვა დაისვ, დასაშუალ შეკითხვას პასუხი ყველამ ჩუმად, საკუთარ გულში გასცეს, რადგან ეს ესეა და არა აღსარების ფურცელი.

85
ამასობაში დავუშვით, რომ არ არსებობს ღმერთი. აქედან გამომდინარე არ არსებობენ ანგელოზები და დემონები, ვარსებობს მხოლოდ ჩვენ, ადამიანები, ასევე ცდილობენ არსებობას: ცხოველები, ქვეწარმავლები, ფრინველები და მწერები. და მართალია მემარცხენე ფილოსოფოსი და მწერალი ჟან-პოლ სარტრი და მართლაც დაწყევლილია ადამიანი თავისუფლებით (თუმცა გაუგებარია, ვინ დაგვწყევლა და ვისი წყევლა აგვიხდა) და ერთხელ და საბუდამოდ დავიწყებულა ისეთი სინამდვილეები, როგორცაა: სული და მეტაფიზიკა. და ვუყურებთ ერთმანეთს და ვფიქრობთ, ვინ ვართ ჩვენ ერთმანეთ-

ისთვის? და ვუყურებთ საკუთარ თავებს სარკეში და აღარ გვახსოვს, რომ სამყაროს ისე ვხედავთ, როგორც სარკეში და ვეკითხებით საკუთარ თავებს: ვინ ვართ?

კერპი ასეთ შეკითხვებს საკუთარ თავს არ უსვამს და ალბათ ამიტომ გვირდა კერპობა ოჯახის, სამეგობროს, ქალაქის, ქვეყნის, მსოფლიოს, სამყაროს მასშტაბით.

ლიტერატურა იარსებებს მანამ, სანამ ყველა კერპებად არ ვიქცევით.

სანამ ყველა კერპებად არ ვიქცევით მანამდე იქნება კალამი იარაღი.

და ვისაც სურს ნუ იკითხავს ლიტერატურას.

86
ლიტერატურა ძლიერმოქმედი ნარკოტიკია და დღეს ტექსტში მართებულად არ მიმაჩნია სხვა სახის ნარკოტიკების მომხმარებლების შემოყვანა (თუმცა წარსულში ასეთი რამ მაქვს გაკეთებული და უმთავრებელი რომანი: „შრომანი“, ცოდნა არ მოდის გამოცდილების გარეშე), რადგან სხვადასხვა ნარკოტიკების გაზავებით იშვიათად მიიღება სასურველი შედეგი.

თუ სიტყვებით და განსაზღვრებით თამაშს შევეშვებით (თუმცა ეს პროზის თხზვის ერთერთი მნიშვნელოვანი ხერხია) და საქმიანად ვისაუბრებთ, დაახლოებით ოცი წლის წინ სხვადასხვა ქვეყნის პროზაიკოსების ტექსტებში დიდი დოზით გამოჩნდნენ ნარკომანები და ნარკოტიკები, ეს რა თქმა უნდა არ იყო მათი პირველი გამოჩენა ლიტერატურაში, მაგრამ შესამჩნევად გაიზარდა მასშტაბი, ნარკომანები გახდნენ არამხოლოდ კაცები, არამედ ქალებიც (სხვათაშორის, მსგავსი ტენდენციები შეინიშნება პროსტიტუციაშიც, ეს საქმიანობაც ორსქესოვანი გახდა), მაგრამ გამომდინარე იქიდან, რომ ტექსტი ცხოვრებისგან განსხვავებით აბსოლუტურად კონტროლირებადია (ან ჩვენ ვფიქრობთ ასე) ლიტერატურაში ცხოვრებისგან განსხვავებით გარემო ყოველთვის უფრო დახვეწილია, ამიტომაც რეალური ნარკომანობისგან განსხვავებით პერსონაჟი ნარკომანები გაცილებით სიმპათიური და ინტელექტუალური ადამიანები იყვნენ. ეს ტენდენცია დღემდე გრძელდება. უნიჭობები ვერ ქმნიან მოდას, მაგრამ უნიჭობები ყოველთვის ეტმასნებიან ყველაფერ მოდურს, გახსოვთ ალბათ რამდენიმე წლის წინ ყველა შეუმდგარ ინტელექტუალს სიტყვა „პოსტმოდერნი“ რომ ეკერა მოღნიშნულ პირზე.

დღეს ეს სიტყვა თითქმის დავიწყებულია, ასევე გაიწოვებინ და დავიწყებას მიეცემიან სიმპათიური და ინტელექტუალური ნარკომანი პერსონაჟები, სამწუხაროა, რომ ამასობაში ზოგიერთ მართლანიჭიერ მწერალს ლიტერატურული „ოვერდოზა“ მოუვიდა. ამის ყველაზე თვალსაჩინო და პირადად ჩემთვის გულდასაწყვეტი მაგალითი მოტლანდიელი მწერალი ირვინ უელშია, თორემ ვერაფერი ვთქვამდე ვერსის გულშემატკივარი არასდროს ვყოფილვარ, რადგან ვერ ვიტან ლიტერატურულ პიჟონებს.

87
მე არ ვცხოვრობ სპილოს ძვლის კომპი და ძალიან კარგად ვიცი რა მასშტაბის პრობლემაა საქართველოში ნარკომანია, მაგრამ მე ახლა ვიცავ მწერლის უფლებას პრინციპულად არ წეროს ამ თემაზე და აი რატომ: საქართველოში, ქვეყნის მრავალსაუკუნოვანი კოლონიური ისტორიიდან გამომდინარე მწერალი იყო ყველაფერი, ან უფრო სწორად თითქმის ყველაფერი (რადგან ზუსტად არაფერ იცის რა არის ყველაფერი) პროფესიონალი მწერლის გარდა; საზოგადო მოღვაწე, პოლიტიკოსი, ბანკირი, ჩოხოსანი, დიპლომატი, ცენზორი, უშიშროების აგენტი, ბიუჯეტის ქურდი, კარგი თამადა.

პროფესიონალური მწერლობა არ ნიშნავს მხოლოდ წელიწადში ერთი რომანის დაწერას და გამოქვეყნებას, აქ გაცილებით უფრო მნიშვნელოვანი მომენტები არსებობს; პროფესიონალი მწერლისთვის მაღალმხატვრული ტექსტის დაწერა უფრო მნიშვნელოვანი უნდა იყოს, ვიდრე სამშობლოს თავისუფლება, აღარაფერს ვამბობ სხვების დასმენაზე და ბიუჯეტის გაძარცვაზე..

დღეს საქართველოში მწერლობის პროფესიად ქცევის რთული პროცესი მიმ-

დინარეობს, ამიტომაც ხშირად გვეხმის ისეთი შეფასებები, როგორცაა: კოსმოპოლიტები, ქვეყნის მტრები, ტრადიციის უარყოფლები და ა.შ

ეს არ არის მამათა და შვილთა ომი, ეს პროფესიონალების და არაპროფესიონალების ომია და ამ ომში არათუ სასურველი, არამედ აუცილებელია პროფესიონალებმა გაიმარჯვონ.

88
და რა შუაშია აქ ნარკომანებზე და ნარკოტიკებზე არწერა?

ყველა დროს საკუთარი კონიუნქტურა აქვს. კონიუნქტურას საზოგადოება ქმნის და გამომდინარე იქიდან, რომ ოჯახში თუ არა, უახლოეს მეგობრებში და ნათესავებში ყველა ჩვენთაგანს ერთი ნარკომანი და ერთი ნარკოტიკების რეალიზატორი მაინც მოგვეპოვება, იძულებული ვართ ამ ადამიანების მდგომარეობაზე არასაქმიანად, არამედ სენტიმენტალურად ვისაუბროთ, ასეთი სენტიმენტალიზმი ყოველთვის მდარეა. ხოლო მდარე სენტიმენტალიზმმა ცხოვრებისგან განსხვავებით ლიტერატურაში საუკუნეების წინ ამოწურა საკუთარი შესაძლებლობები. მდარე ცხოვრება მდარე ლიტერატურისაგან განსხვავებით დასაშვებია..

თანამედროვე ქართველი მწერლების უმრავლესობას ჰგონია, რომ ამ თემაზე მუშაობისას მას ცუდსა და უარესს შორის აქვს არჩევანი გასაკეთებელი, რადგან ცხოვრება ხშირ შემთხვევაში მართლაც მხოლოდ ცუდსა და უარესს შორის არჩევანია, ხოლო ჩვენში ცხოვრება და ლიტერატურა განუყოფელია. თუმცა ნამდვილი ლიტერატურის ერთერთი მთავარი პრინციპი ასეთია: მწერალმა ტექსტზე მუშაობისას არჩევანი კარგსა და საუკეთესოს შორის უნდა გააკეთოს, რაც იმას ნიშნავს, რომ მწერალმა წერის დროს უნდა დაივიწყოს ცხოვრებისეული მიდგომები, მაგრამ ამავე დროს არ დაივიწყოს თავად ცხოვრება, რეალურად ამის განხორციელება ძალიან რთულია, თუმცა ბევრი მწერალი ამას გონებით ვერ ხვდება, მაგრამ ტანით მძლავრად გრძნობს და ეს თეტიკური სირთულეების თავიდან აცილების მიზნით თავისი დროის კონიუნქტურას ემორჩილება.

89
ნანარკომანში კონიუნქტურის კვალი ყველაზე მეტად ყოველთვის მის დასასაწყისში და ფინალში ჩანს, დააკვირდით, როგორ ახასიათებენ თანამედროვე ავტორები ნარკომან პერსონაჟებს, შემდეგ გაიხსენეთ, როგორ ახასიათებდნენ საბჭოთა ავტორები კოლმეურნე პერსონაჟებს, მიუხედავად აშკარა გარეგნული სხვაობისა, ამ დახასიათებების სტრატეგია იდენტურია, ეს პერსონაჟები ჩვენ უნდა გვიყვარდეს, ამ პერსონაჟებს ჩვენ უნდა ვუთხანაგრძობდეთ მხოლოდ იმის გამო რომ, ისინი კონიუნქტურები ან ნარკომანები არიან, ან ორივე ერთად (ხომ არსებობდნენ ასეთებიც). ასეთი დამოკიდებულება არ არის სწორი, ადამიანი გიყვარს ან უთანაგრძნობ იმიტომ, რომ ადამიანია და ადამიანი ხარ, სიყვარული და თანაგრძნობა პროფესიაზე და ფიზიკურ მდგომარეობაზე მაღლად დგას, განსხვავებით სიძულვილისგან და გულგრილობისგან.

კონიუნქტურული დასასაწყისი თავისთავში კონიუნქტურულ ფინალს გულისხმობს. აქედან გამომდინარე გასაკვირი არ არის, რომ ავტორმა პერსონაჟი ან ისე უნდა მოკლას, რომ გული აუჩუყოს მკითხველს და ათქმევინოს, რომ ეს ყველაფერი ძალიან ცხოვრებისეულია, ან პერსონაჟი გასხვიოსნდეს და მკითხველმა თქვას, რომ ძალიან მისტიკური ნიგნი წაიკითხა. ცუდი მკითხველი ცუდ მწერალზე უარესია.

გაგრძელება შემდეგ ნომერში

ვანო ჩხიკვაძე

ზოგჯერ:

პატიმარვით ჩემს საკანში – არ მინდა საწერ მაგიდასთან დაბრუნება – მაგიდაზე ხომ გულის მკორტნავი ჩემი ფიქრების ეკლები ყრია...

ახლა ქუჩაში მოწყვეტილი ფოთოლი გარბის, ქვეშ უვარდება მანქანის ბორბლებს, გარბის, შესტირის გადაკაფულ გზისპირა ხეებს – დედა ტოტს ეძებს... აბა, რა იცის ამ საბრალომ, კარგა ხანია, ჩამოხერხილი მშობელი ტოტი ცეცხლმა კვამლად და ნაცრად აქცია...

გარბის ფოთოლი, ასფალტზე და ქვებზე ფხაკუნით, და ლეკვის ნითელ ენასავით დიდ-პატარას ფეხებს ულოკავს...

აი, რამდენი საფიქრალი მაქვს, - აბა, დაბრუნდი საკანში, აბა, იჯექი გულში გაყრილი ეკალით, აბა, ჯავრისგან გამმრალ კალამს წვეთი სისხლი გამოადინე.

* * *

მოვედი — ვერ გნახე. დავრეკე — არ იყავი. გასულ წელს, ახალ წელს, ამა და ამ დროს. ვდგავარ ცრემლიანი. აბა ვინ დამიყვავებს. ცხოვრება მიტევს და ზამთარი ზამთრობს.

მოვედი — ვერ გნახე. დავრეკე — არ იყავი. დამთავრდა სპექტაკლი. უხმობენ ავტორს. ნეკერჩხლის ტოტებზე საუბრობს სამი ყვავი — ჩემს ბედს თუ ჩხიბავენ. თოვლია. გნატრობ.

დავლოცოთ, ვისაც დღეს აღარსად ელიან — საკიდზე თავს იღრჩობს ოცი წლის პალტო —

რამდენი წელია, ახალიც ძველია. ცხოვრება მიტევს და ზამთარი ზამთრობს.

დილის დაუმთავრებელი ლექსი

უნდა როგორმე ავდგე, ფეხი ხელახლა ავიდგა, ჩამრთველით გამოვადვიდო ნათურა და აბაჟური, გამოვუცვალო წყალი ცხვირაბზუებულ ჩაიდანს, შემოვიტანო შეშა პირველი თოვლის ხრაშუნით.

უნდა მივდგე და მოვდგე, ძილი დაუფრთხო შვილებს, — თეფშებს და დანა—ჩანგალს დავანყებინებ გრიალს:

— სამშობლოს თქვენსას ვიდრე ვირთა ყროყინი იკლებს, ჩქარა, ბიჭებო, ჩქარა! ჩქარა, სკოლისკენ იარ!..

სადღაც მამალი ყივის... უნდა როგორმე ავდგე... გული, მტკივანი გული... უნდა, როგორმე, უნდა... სულ ვინწვებოდი, მაგრამ... თქვენს გამო ვიტან ამდენ... ჩხრიალებს ბოლმა, როგორც მათხოვრის ქუდში ხურდა...

უნდა როგორმე ავდგე, ფეხი ხელახლა ავიდგა, ჩამრთველით გამოვადვიდო ნათურა და აბაჟური. ცეცხლი შევუნთო ლუმელზე ცხვირაბზუებულ ჩაიდანს, შემოვიტანო შეშა, პირველი თოვლის ხრაშუნით. მშრალად ვინ გადაურჩა ნუთისოფლის ავდრებს, დრო უსულგულოდ გარბის, თქვენ რომ გგონიათ ცოცავს... ახლა სულიც რომ გამძვრეს, უნდა როგორმე ავდგე, უნდა როგორმე, ძილს კი მერეც მოვასწრებ, როცა...

სახელოსნოში

ექსპრომტი თენგიზ მირზაშვილს

კედლებზე გუაში და აკვარელი, ფერები, ფერები... შემკრთალი, მორცხვი, გოგო უცნაურად საყვარელი, კოშკი და ბატკანი ბალახს რომ კოცნის.

აქეთ ზამთარია, იქით მაისობა, ნახატი ნახატზე — კვადრატში, კუბში. როგორც აინონა — დაინონა, საათის გუგულიც გეძახის: — ჩუბ-ჩიკ!.. ჩუბ-ჩიკ!..

ლექსი — სავარჯიშო

მე ფოთოლი რომ მეგონა, თურმე ჩიტი ება ლეროს. აუქშია ნიავემა და ხეებს თავზე გადაევლო.

სავსე მთვარე ამოჰქონდათ წელიდან ლამის მეზადურებს. მე ფოთოლი რომ მეგონა, ლეროს ჩიტი ება თურმე.

* * *

შენ ჩვენი ეზოს მელანო — ისევ აყვავდი, ჭერამო.

დათბა და თავი ასნიე, გაიფოთლე და გაივსე, ფიფქები ჩამოიფრთხე როგორც კი გაიმასიე.

გავა თიბათვე, მკათათვე, დადგება ჟამი მოკრეფის. როცა ფეხმძიმე ქალივით ნაყოფით დაიჭორფლები.

შენ ჩვენი ეზოს მელანო — ისევ აყვავდი, ჭერამო.

ლექსი „ეშმაკები“

ნამიანზე სხივი ცეკვავს, სხივი ნითელქოშება. „ეშმაკებში“ ვქეიფობ და პურს ვჭამ ანგელოზებთან.

ხეობაში იცრებიან მშობლიური ნისლები სასმისები იცლებიან, მე კი ჯავრით ვივსები.

აბა, ვილა მბადაია. შენ ერთს გესაუბრები — სულ ჩემს გულზე გადადიან საქართველოს ღრუბლები.

ავტობრაფი ნიგნა

ეს ნიგნი ჩემი სიცოცხლე არის, ჩემი საფლავის ქვაც — ორი თარიღის ამოკანვრალა სჭირდება.

კიდევ — ნარეკალზე შემომჯდარი, ლობემძვრალა ჩიტი, ხანდახან მაინც რომ მოფრინდება და ქვეყნის ამბებს ჩამომძახებს.

ეს ნიგი ჩემი სიცოცხლე არის... თარიღი... ჩიტი... საფლავის ქვა...

ამხანაბ — ს

მონყენილია ჩემი ქალაქი, მონყენილი ვარ მეც. მალლა ბელურა, ძირს ამხანაგი ძველი ჩეკისტი თვლემს.

შეურყეველი, როგორც კედელი, უგრძნობი, როგორც ხე, და უცოდველი ხალხის მხვერტეელი, ძილშიც ვილაცას ხვერტს.

მოსაგონებელს რა გამოუღვეს — მარჯვედ იქნედა ცელს, მაგრამ განგება კუთვნილს მოუვლენს — ნითელ დროშაზე წევს.

სამგლოვიარო ქუხს მელოდია, ცრემლი ერევა გმირს, თვალს გადაავლებს, როცა ცოდვიან თანამებრძოლთა რიგს.

სისხლი ნატყვიარ გულს აფერადებს, და თუმცა აღარ ძგერს, დიდი ბელადი, თვითონ ბელადი, ორდენით უმკობს მკერდს...

ჩამოასკორავს ჩიტი ღაბუა, ჯილდოს დაჰკიდებს ფრენჩს და კმაყოფილი პაპა-ბაბუა ფერად სიზმრებში ფრენს.

რა ენაღვლება ძვირფას ამხანაგს, რომ მიაგორებს წლებს, თუ ვეღარ ათბობს დღემდე ამ ქალაქს ერთხელ ჯვარცმული მზე.

ძილში ცოცხალ ძეგლს ვარდი აცვივა — ამკობს ამხანაგ — ს. ვილაც იცოდებს: — მაინც კაცია, ზის და თავისთვის თვლემს.

მეზობელი ნაგვის ვედროთი

(პორტრეტისათვის)

იყო ბევრი ცდუნება, მაგრამ ვერ გავრისკე... ნაგავს მიაქვს ნაგავი, მიდის სანაგვისკენ...

ახლა ვზივარ უმწეო, საყვედურებს ვისმენ... ნაგავს მიაქვს ნაგავი, მიდის სანაგვისკენ...

ჯიბესქელი, მაძლარი, რაც სიმალღე, სისქე — ნაგავს მიაქვს ნაგავი, მიდის სანაგვისკენ...

* * *

წლებმა ყველა საიდუმლო გათქვეს — ნუ ვილაპარაკებთ ასაკზე, ვილაპარაკოთ სიყვარულზე... ღარები შუბლზე — ნაპრალებია, არ ჩაიხედო, თვალი არ ჩავიცდეს — მათ სიღრმეზე დაფიქრებისაც კი მეშინია და როცა თითებს შუბლს გადავუსვამ, ასე მგონია, ხის ნაბზარში ჩამყვება ხელი.

ნურაფერს მკითხავ მათ შესახებ — ღარები შუბლზე — ნაპრალებია, ისინი ფქვევენ ჩემს სიცოცხლეს, ტკივილებით ღრღნიან ჩემს ხსოვნას...

ვილაპარაკოთ სიყვარულზე,
ვილაპარაკოთ –
იქნებ გათოშილ ნაპრალებში მზემ ჩაიხედოს,
გათბეს,
გაცოცხლდეს, რაც დამზრალი მეგონა უკვე.

ვილაპარაკოთ სიყვარულზე,
ვილაპარაკოთ,
რომ ამ სიტყვას,
ასაკის ორმოდან,
როგორც მაშველ თოკს, შენთან ამოვყვე.

ჩქარი მატარებელი

„ნეტავ ხვალ ვინ გაივლის
შენი ცხადი სიზმრების
გაუკვალავ თოვლში?“..
გივი გეგეჭკორი

მიდის მატარებელი. მიდის კუდს მიაქანებს,
უკაცრიელ ბაქანს,
ჩაუქროლებს ბორბლების ხრჭიალით და ქაქანიტ —
დაგან-დაგან-დაგან...

მეცხრე კუპე...
არაყი...
კოცნა ერთი აბაზი,
ყუაზე დაყვანილი საზიარო ღერი,
პომადიან ტუჩებზე დალიბრული ნაფაზი,
გვერდზე გადაზნექილი მკვეთრი მოსახვევით,

ბორგავს მატარებელი...
უბილეთო მგზავრებში,
ბრდღვინავს კონტროლიორი —
ხორცშესხმული ცოფი...
გინება და ხორხოცი... ღია საპირფარეშო...
წყალი ჩაალიღინეს, როგორც ბოლო სტროფი.

მერამდენე ღამეა,
მერამდენე საათი,
არეული სიზმრებით ვეგებებით სისხამს.
დღეს ვილას გააკვირვებ ქვაზე ტვინს თუ დაანთხევ,
ანდა გადარეული ბენზინს გადაისხამ.

მიდის მატარებელი,
ფანჯრებზე ეგლისება,
ნესტიტ დამძიმებული, ბლანტი ნისლის ობი,
მოჯაყჯაყე ტამბურში, მაძლარი, სქელკისერა
საქმობს ფეხანეული, დორბლიანი დოგი.

მიდიან და მოდიან, ლოთია თუ ბოზია,
ყველამ აითათა.
რიგრიგობით ყლურნავენ აქოთებულ ლოსიონს,
დაგან-დაგან-დაგან...

მეცხრე კუპე..
არაყი...
კოცნა ერთი აბაზი,
ყუაზე დაყვანილი საზიარო ღერი,
ვსვამთ, რომ ჩვენი ცხოვრება ცოტა შევალამაზოთ,
ცოტა გავახალისოთ ყოფა ნაცრისფერი.

წვიმიანი ღამეა,
მკერდზე თეთრი კამეა —
განათდება თუ ელვა სარკმელს გადახაზავს.

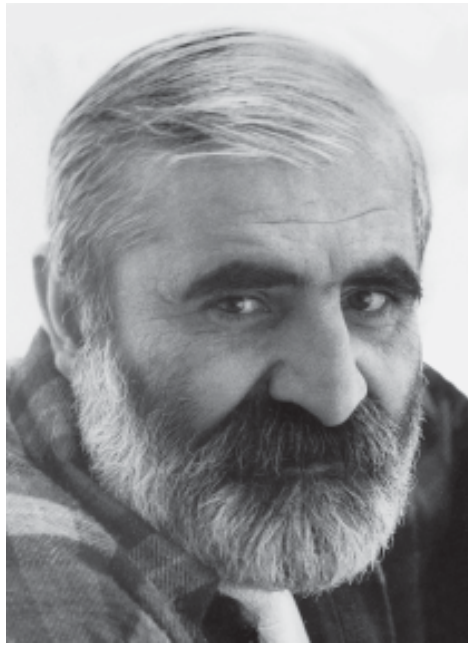
ევა-გამცილებელი, მადლიანი ქალია,
ცოტას გადახუხავს და...
გადაუყრის რაზას...

ალარ გვანტერესებს,
კუპის გარეთ რა ხდება,
წამის ბედნიერებამ, ერთმანეთის გარდა,
დაგვაგინყა ყველანი — ევა თუ დამაკდება,
კიდევ ერთი ნაბიჭვრით დაიმძიმებს კალთას...

დერეფანი ფუთფუთებს...
ბრბო მიჰყვება მანიაკს,
უცებ იქცა ბელადად ქონდრისკაცი, გნომი.
მათხოვარი მეგონა, თურმე ვეტერანია,
რომელიდაც დამპალი, სამარცხვინო ომის.

გიჟია თუ ჭკვიანი,
წიხლი დემოკრატიას
ჩააზილა სუყველამ და საერთო ყაყანს,
მალე შევეუერთდები, თავი თუ დავაღწიე
ევა-გამცილებლის ძუძუების ალყას.

მიდის მატარებელი,
გზა-გზა ტოვებს უამრავ,
უიმედო მომავლით გულგახეთილ ცხედრებს,
ვინც ხეობარ იმედებს ურცხვად გადაუარა,
ის ხვალ და ზევ უარეს დღეებს შეგვახვედრებს.

ნუგზარ შატაიძე

დავბარდი

„დავბარდი, დავჩაჩანაკდი,
წვერი შემექნა ჭალარა,
შინ ჯალაფთ მოვძულევივარ,
გარეს უნდივარ აღარა“.
ბალსური

მალღიდან წვიმა მოასხამს -
მინისა არი, არ ცისა,
სახეს მისველებს ტიალი,
შამლონებული კაცისა.

ყამი გასულა რამდენი,
ნურავინ იტყვის - წამია,
გახუნებულა ყოველი,
აქამდე რაც მიწამია.

ვზივარ და ჩუმად ვიგონებ
ჩავლილ-გამოვლილ ყოფასა -
სულ მუდამ ჯაჭვით დაბმულსა
იმ ღრჯოლებიან ქოფაკსა.

ფანდურიც დამძველებია,
ველარ გავუბი ლარები,
რა თავში ვიხლი - გამოჩნდა
შავეთის შავი კარები.

უცხონი დამწკრივებულან,
მიანითლებენ ქვიშასა,
სხვათა სიმღერას მღერიან,
ლაპარაკობენ სხვისასა.
2008 წ.

მდარე დეტექტივივით
ინელება ცხოვრება,
ყველა ერთად გავხდებით, ალბათ დასაბმელი,
ვიდრე გამომჟღავნდება ჩვენი დამაქცევარი —
უკანასკნელ ფურცელზე მიმალული მკველელი.

მიდის მატარებელი. მიდის კუდს მიაქანებს,
უკაცრიელ ბაქანს,
ჩაუქროლებს ბორბლების ხრჭიალით და ქაქანიტ —
დაგან-დაგან-დაგან...

ლიანდაგის სიმბზე
მღერის ხმაჩახლეჩილი,
გამწარებულ ღიმილით სათითაოდ გვზვერავს,
რადიოდან ვისოცკის — მარადიულ დევნილის —
ასე ნაღვლიანი და სიცხიანი მზერა.

ბოლო გაჩერებამდე,
ვიდრე კეფას შევახებ
(მეტი რა დამრჩენია), ცივტურება ნაგანს,
ევა-გამცილებელი — მატარებლის რწვევაში
უნდა კიდევ ნაკუზო —
დაგან-დაგან-დაგან...

მიდის მატარებელი,
მიდის, ყველას თავისი,
უკვე მობეზრებული, საფიქრალი ყოფნის.
მხოლოდ მთვლემარ ვაგონში, უდარდელი ხალისით
დახტის ფეხნამოკრული, ცარიელი ბოთლი.

ასე თუ ისეა,
ყველაფერი სხვისია,
ჩვენთვის მხოლოდ ბოლმა და ღვარძლი თავთავდება.
ნაგებულო ყომარში, როგორ გამოგისხნიან
როცა ჩირის ფასი აქვს შენთვის თავდადებას.

ნუგზარ შატაიძე თურმე ლექსებსაც წერდა, ისე,
თავისთვის, დარდიანი გულის გასაქარებლად...
ნავიდა და სიურპრიზად დაგვიტოვა ბოლოხანს
დანერლი ეს ლექსები - თავისივე მოთხრობებით თბილი,
ალალი, და სევდიანი სტრიქონები.

აკაკი

„მთელი ჩემი ცხოვრება ტანჯვაა და ვაება,
ამირანის ჯაჭვებით დაბმული უკვდავება“

საკვირველი კაცი ვარ,
მე არავინ არა მგავს -
ცოლ-შვილი მყავს - არა მყავს.
პენსია მაქვს - არა მაქვს,

ყველა ჩემი მგონია,
ვინც ამ ქვეყნად მიმოდის,
ვისაც ნაზი სურნელი
უდის ვარდის, მიმოზის.

ვინაც ჭერქვეშ მიმიღებს,
დამაპურებს რომელიც,
ვინც კი მუდამ მიმელის,
ვინაც მხოლოდ მე მელის.

დავალ როგორც ფუტკარი,
თაფლი დამაქვს აბგითა,
ყველას - დიდს და პატარას
ვათრობ ლექსის ბანგითა.

უცნაური კაცი ვარ,
მე არავინ არა მგავს -
ცოლ-შვილი მყავს - არა მყავს,
სამშობლო მაქვს - არა მაქვს.
2008 წ.

ზენა ქარმა მოიტანა
წვიმის ნაზი სურნელი,
აქანავდნენ გვირილები,
აშრიალდა კუნელი.

მონმენდილ ცას შესციცინებს
არჯაკელი სულელი.
2008 წ.

მეგობარს

არ ჩანხარ და მაინც გხედავ,
სხვებიც შენთან არიან,
ერთადა ხართ, ერთად წევხართ,
ვიცი და მიხარია.

ცოტა ხანში მეც წამოვალ -
მომენატრეთ ძალიან.
2008 წ.

ამოდიან, ჩადიან...
დიდია თუ პატარა...
დედამინა მრგვალია, გარეშემო ვუვლით...
ჩვენი მოკლე ცხოვრება, ვისთვის მელოდრამაა,
ვისთვის კიდევ ფილმია მძიმე დასასრულით.

ხვალ ვინ დაიტანჯება
„შენი ცხადი სიზმრებით“,
მზერას ვინ გააყოლებს გამცილებლის გავას.
ვინ მიხვდება – თუმცა კი პეიზაჟი იცვლება,
და გვგონია მივდივართ —
თურმე ჩიხში ვდგავართ.

ჩვენი ჩასვლის დროც მოდის...
ახლა იმან იდარდოს,
ვისაც ერთი სული აქვს მალე გაივაკოს —
ვინც ჩქარი მატარებლის სახელურზე ჰკიდია,
ვინც ბოლო წამს შეახტა გაქანებულ ვაგონს...

* * *

გარეშემო თეთრად დაიფიფქა,
გიჟობს მარტი,
ძველებურად გიჟობს.
რა ხანია ფიქრით უკვე იქ ხარ –
ასეთ ყოფას
რომ არ იყო, გიჟობს.

შენი დღესასწაულების კარი,
საბოლოოდ დახურულა ვიდრე,
მაინც მცირე სიხარულით მთვრალი
გაჯიბრებულ ქარის ზუზუნს მისდევ.

გარდაცვლილი მეგობრები სიზმრად,
ცხადში – თოვლი ამოავსებს ღრიჭოს.
რა ხანია აქ აღარ ხარ, იქ ხარ –
ასეთ ყოფას, რომ არ იყო, გიჟობს.

არსებობს დუმილი, რომელიც ხმაურზე მეტია და არსებობს ხმაური, რომელიც დუმილზე მეტი არ არის.

დღეს რომ ხმაურია ქართულ პოეზიაში, დუმილზე მეტი ვერ არის.

ასეთი პარადოქსებით ან ერთობიან, ან რაღაცას მალავენ. მე ვმალავ.

რას ვმალავ? – სნობისტურ აზრებს. სნობიზმი ხომ მარტო მოდის აყოლა და კარგი ტონის წესების დაცვა არ არის.

კარგა ხანია ლიტერატურა სოციალური ინსტიტუტი აღარ არის. საზოგადოებამ დაივიწყა მწერალი და, კაცმა რომ თქვას, მწერალმაც დაივიწყა საზოგადოება. შედეგად მივიღეთ ის, რომ დაიკარგა პათოსი, რაც ქმნიდა ლიტერატურული შემოქმედების ღირებულებით ფორმას, სახეს, რანგს.

ლიტერატურა ჩაიკარგა არითმიული, ნერვული დროის ნამსხვრევებში.

ლექსი გულიდან კი არა, თავიდან იწერება, თავიდან იბადება, როგორც ბრძენი ათენა-პალადა.

არა ჰქმნა თავისა შენისაგან ლექსი... ვის ესმის შეგონება, ანდა ძველი მოტივი: „მე არ ვწერ ლექსებს...“

ლექსს კი აღარ წერენ, არამედ აკეთებენ, მეტიც, აწყობენ – ტრადიციონალისტებიც და ფორმალისტებიც, რეალისტებიც და ირრეალისტებიც, აბსტრაქციონისტებიც და კონკრეტისტებიც.

ჟურნალ „კრიტიკაში“ ვწერდი, ახლაც გავიმეორებ.

პოეტურ მუხას სძინავს. იმდენი ლექსი, დღეს რომ იწერება, არასოდეს დაწერილა, მაგრამ ფაქტია, პოეზიას სძინავს.

ლექსები, რასაც ვკითხულობთ, არის მეტრულად ორგანიზებული მეტყველება, მაგრამ არ არის პოეზია; თანამედროვე ლექსში სიზმარული დალილობა უფრო იგრძნობა, ვიდრე ცოცხალი შთაგონება.

რჩება ისეთი შთაბეჭდილება, რომ პოეტები აკეთებენ იმას, რაც ყველაზე ცუდად იცინან.

ხელოსანი ბევრია, ხელოვანი ცოტა. ამიტომ ლექსებზე წერა ისევე უხერხულია, როგორც საუბარი მიძინარე ადამიანთან.

მიუხედავად ამისა, ვწერ, ესე იგი, ვარსებობ, კრიზისულ სიტუაციაში ვაფიქსირებ მონანილეობას ძილის მისტიკაში, სადაც ჩემი სიზმრებიც თამაშდება მოსალოდნელ გამოღვიძებამდე.

იქ, სადაც პოეზიას სძინავს, მკითხველი, გინდა არ გინდა, სნობისტი ხდები, ზემოდან უწყებ ყურებას სიტუაციას, როცა ერთნი წერენ თავისთვის – გულის დარდს გამოხატავენ, მეორენი სხვისთვის – დროს გამოხატავენ, მაგრამ ლექსისთვის არავინ წერს.

დიდი ხანია, ქართული ლექსი თავისი თავის დუბლირებას ეწევა, თავს იტყუებს, მხატვრულობის სიმულაციებით ერთობა, ფაქტიურად, ეს არის რეპროდუქციული მანქანა, რომელიც შეუჩერებლად აწარმოებს ავტომატიზებულ ასლებს.

ქრება არასახისმეტყველებითი ანუ აზრის პოეზია, ტროპების სიჭარბე ახრჩობს ლექსს.

გონება აღარ მიიჩნევა პოეზიის აუცილებელ თვისებად.

კაცმა რომ თქვას, რა არის პოეზიის მიზანი? – ხელმეორედ აღმოაჩინოს საგანი, რომელსაც ყველა ხედავს. მაგრამ საქმეც ის არის, რომ პოეზიამ დაკარგა საგანი, მგრძნობელობითი ველი, ლექსი ველარ ახდენს იდეის აქტივიზაციას მგრძნობელობითი ხატების მეშვეობით.

შთაგონებით მოსული იდეა ქალაქზე გადასვლას ვერ ასწრებს, ნათურასავით გადაიწვება.

თანამედროვე ქართული პოეზიაც ეს არის – ერთ დროს კაშკაშა ნათურის გადამწვარი ვოლფრამი.

უიდეობის შედეგია მოჭარბებული ზედმეტობანი: ეგოცენტრიზმი, ავტობიოგრაფიზმი, წარმავლობის მოტივები, პანეგირიკი, ეპიგრამა, ჰეროიზმი, პუბლიცისტური პათოსი, ჟურნალიზმი.

არ ჩანს სულის შიგნითა მხარე, კოსმოსი, სადაც ნამდვილად ვართ და ვიქნებით მომავალშიც.

ვინ არის დღეს პოეტი? – ეგოისტურ ფანტომებად დანანევრებული „მე“, რომელიც საკმაოდ თვითკმარი მოცემულობაა თავის სიცარიელეში.

ჩვენ ჯერ კიდევ ვერ შეგვიდგამს ფეხი მსოფლხედვის მოდელირების რეგრესულ

ივანე ამირხანაშვილი

არა ჰქმნა თავისა შენისაგან ლექსი

გზაზე, რომელიც დასავლურმა ლექსმა ღიად და ალაღად განვლო. იქ ჯერ ბუნება პოეტის გარეთ იდგა (გოეთე), მეოცე საუკუნის დასაწყისში პოეტმა ბუნება თავის თავში შემოიყვანა (რილკე), მეოცის ბოლოს კი ნაწილ-ნაწილ გამოაქვს თავისი თავი ამ მთლიანობიდან (ჯონ ეშბერი).

მეოცე საუკუნის დასავლური პოეზია ყველანაირად ეცადა, გაეუქმებინა პოეტური ხატის ორმაგი მნიშვნელობა და დაეტოვებინა ერთი მნიშვნელობა, საგანში გამოხატული ის ერთადერთი აზრი, რაც რეალობასთან აკავშირებს ამ საგანს. ეს იმას ნიშნავს, რომ პოეტმა უარი თქვა მეტაფორაზე და ინტელექტუალური გამოხატულების იმედად დარჩა. ლექსში სააზროვნო შინაარსი შეიჭრა. სიტყვების მუსიკა აზრის რიტმმა შეცვალა. დაიწყო ემოციის ინტელექტუალიზაცია.

პოეტებმა თავი ანებეს მარცვლებისა და რითმების თვლას. ლექსი გახდა პროზა, რომელსაც აპოეტურებს მოულოდნელი, პარადოქსული აზრი, აზრობრივმა პარადოქსმა პოეტური ხატისა და მეტაფორის ადგილი დაიკავა. ლექსის ნაცვლად მივიღეთ „ტექსტი“ - თანამედროვე ინფორმაციული აფეთქების ტრავმული შედეგი.

როგორც სამეცნიერო დაკვირვებები ცხადყოფს, ადამიანს უჭირს ინფორმაციული ნაკადის აღქმა, რის შედეგადაც სამყაროს მიმართ მისი მგრძნობიარობა ჩლუნგდება; იგი გულგრილად უყურებს დისპლეის ეკრანზე მქროლავ ნიშანთა კალეიდოსკოპს და არ ცდილობს ჩასწვდეს ნიშანთა მნიშვნელობას, საგანთა სიღრმეს.

ალქმის გამარტივებული მექანიზმი გემოვნების ზოგად სტანდარტს აყალიბებს. ყველაზე მასობრივი მკითხველი ჰყავს „მატერიალურ“ სიტყვათწყობებს ფილოსოფიური ან ნოველური ფინალით, სიტყვებისა და ალოგიზმის არლექიწურ თამაშს. ქრება ანტიმატერია ანუ მეტაფიზიკა, რაც ყველა დროში კრიზისისგან იცავდა ლექსს.

ბოლო ათწლეულების განმავლობაში პოეზიის საზღვრები ყოველთვის არათანაბრად იყო ჩვენ მიერ გააზრებული, პოეტს უშურველად ვუთმობდით დროს, მისი იყო საუკუნეც, ეპოქაც, მარადისობაც, მაგრამ არ ჰქონდა სივრცე, - საქართველოს გარეთ ვერ გადიოდა.

გარღვევის მცდელობა „დაფიქსირდა“ გასული საუკუნის 90-იან წლებში, როცა ახალგაზრდა ავანგარდისტებმა დაიწყეს

კონცეპტუალიზმის გადმონერგვა დასავლური პოეზიიდან, მაგრამ ახალი ნერვი ვერ ახარეს, რითაც კიდევ ერთხელ დავრწმუნდით, რომ ავანგარდისტს აქვს გაბედულება, მაგრამ არ აქვს შესაძლებლობა.

თანამედროვე ავანგარდისტებს მემკვიდრეობით ერგოთ მეოცე საუკუნის დასაწყისში განცდილი მარცხი.

თავისუფლად შეიძლება ლიტერატურაში ჯგუფურად მოხვიდე, რომელიმე მიმდინარეობას მოჰყვე და ძალიანაც პოპულარული გახდე, მაგრამ საკუთარ მონეტას მაინც ვერ მოჭრი, ვერ შექმნი იმას, რაც გინდა რომ შენი იყოს, ვერ იქნები ინდივიდუალური, ვინაიდან კოლექტიური ინდივიდუალობა სხვა არაფერია, თუ არა მოდა, რომელსაც საზოგადოებრივი გემოვნების კარიკატურას უწოდებენ.

გემოვნების დეფიციტი – კრიზისის ნიშანი!

დღეს პოეტები სხვისი ენით წერენ, ანუ წერენ ერთმანეთის ენით.

ვინც საკუთარი ენით წერს, ის უარყოფილია და მისი ლექსები კონსერვირდება დროში როგორც წიაღისეული, რომელსაც მომავალში აღმოაჩენენ ან არ აღმოაჩენენ.

დრო აზარტული მოთამაშეა, დავინყებთ ზღვარზე ათამაშებს პოეტებს, თუმცა თვითონ არაფერი ავიწყდება.

უახლესი ქართული პოეზია იყოფა ორ პერიოდად: გალაკტიონის დროს და გალაკტიონის შემდეგ.

გალაკტიონის შემდგომი პოეზია ძირითადად გალაკტიონის ლექსზეა კლონირებული, თუმცა ყოველთვის იყო გავლენის დაძლევის მცდელობები. პოეტიკური საშუალებების განახლების პრეტენზიით მოდის ყველა ნაკადი: პატრიოტული (ანა კალანდაძე, მუხრან მაჭავარიანი, მურმან ლებანიძე), ეგზისტენციური (ოთარ ჭილაძე), ირონიულ-პაროდიული (ტარიელ ჭანტურია, ვახტანგ ჯავახაძე), მითოლოგიური (შოთა ნიშნიანიძე), კლასიკურ-ტრადიციული (არჩილ სულაკაური, ჯანსუღ ჩარკვიანი, რეზო ამაშუკელი, თამაზ ჭილაძე, ემზარ კვიციანი, გივი გეგეჭკორი, ზაურ ბოლქვაძე, იზა ორჯონიკიძე); სიახლის ნიშნად გვევლინება გრძნობათა ახლებური დისციპლინა და მეტაფორის რაციონალიზაცია.

ძიების პროცესი გააღრმავა კონვენციურ-ვერლიბრისტული დაპირისპირების ტალღამ (ბესიკ ხარანაული, მამუკა ნიკლაური, ლია სტურუა, ჯარჯი ფხოველი) და ტრადიციული ლექსის მუსიკისა და

ვერლიბრისტული ინტელექტუალიზმის შერწყმის მცდელობამ (გივი ალხაზიშვილი, გენო კალანდია, ვახტანგ ხარჩილაძე). ამას გარდა გამოიკვეთა კიდევ რამდენიმე მიმართულება: მეტაფორიზმი (თამაზ ბაძაღვა, ბათუ დანელია, გივი სულაკაური, ომარ თურმანაული), სოციალური შიფრი (რენე კალანდია), ნეოაკადემიზმი (მანანა ჩიტოვილი, დათო მალრაძე, ლალი გულისაშვილი, ნინო დარბაისელი, ანდრო ბუაჩიძე), ფოლკლორული მოდულაციები (კობა არაბული, ეთერ თათარაიძე, ელა გოჩიაშვილი, ბალათერ არაბული).

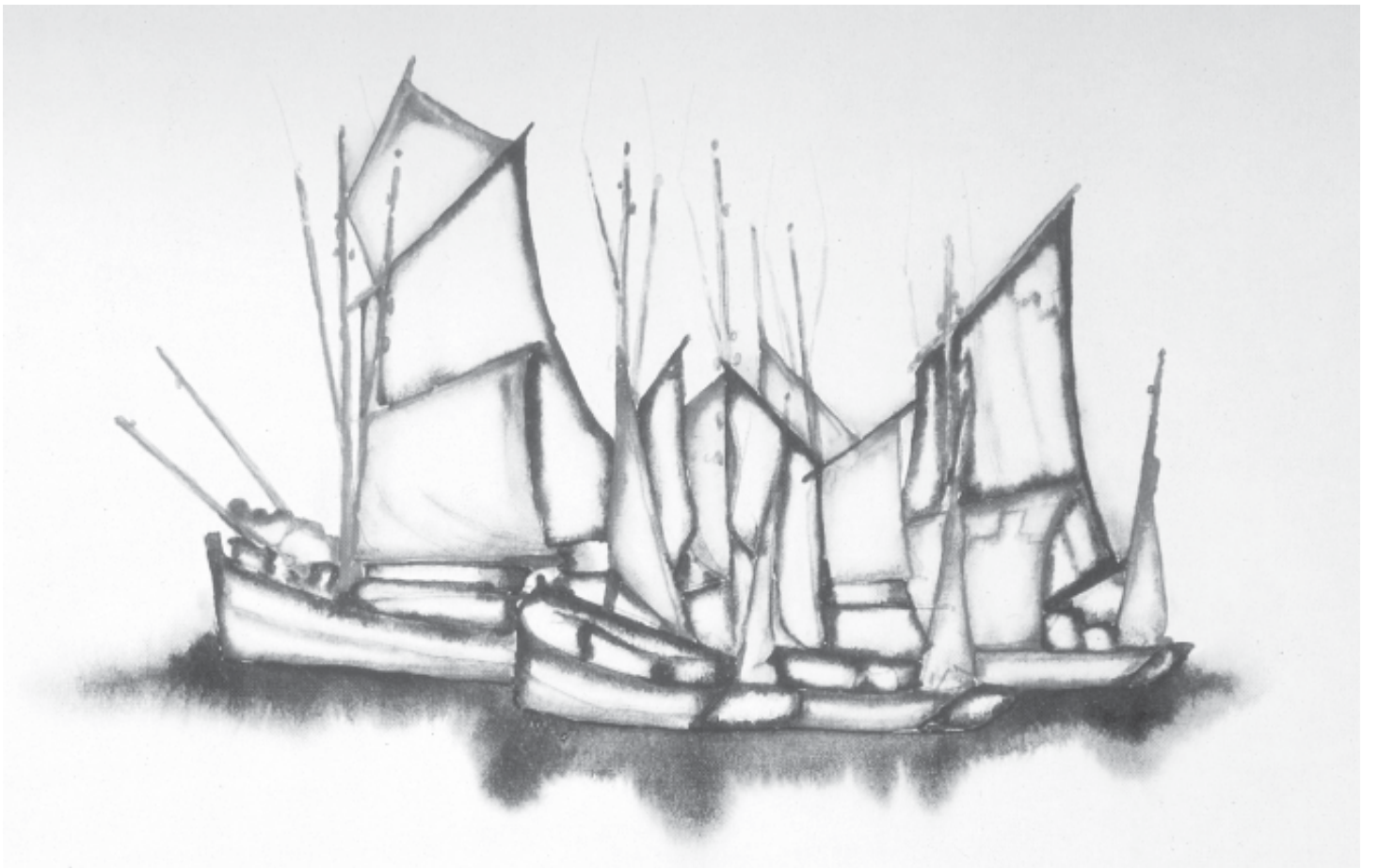
ბოლო ათი-თხუთმეტი წელიწადი კლასიკური კრიზისის პერიოდი მთელი თავისი ჯიუტი ძიებებითა და თამამი დამარცხებებით. ექსპერიმენტატორობა და სოციატორობა იმიტაციების ველს არ გასცდენია. გაურკვეველი ზავით დაამთავრა ბლიც-კრიგი დროსთან ულტრაავანგარდისტულმა ნაკადმა (დავით ჩიხლაძე, ზურაბ რთველიაშვილი, შოთა იათაშვილი, დათო ბარბაქაძე).

გალაკტიონის მიერ დაკანონებული ფორმისმიერი წესრიგი ვერლიბრმა ოდნავ შეარყია. სამოცდაათიანი წლების „ჰარმონიულ“ უძრაობაში თავისუფალი ლექსი შემოიჭრა როგორც გამოწვევა, როგორც კონფორმისტული აზროვნების დესტრუქციის საშუალება. ეგრეთ წოდებული გარდაქმნის შემდეგ, როცა აშკარა გახდა ეროვნული განხეთქილების საშიშროება, ლექსმა ისევ ფორმალურ ჰარმონიას მოუხმო და „დესტრუქციულმა“ ვერლიბრმა უკანა პლანზე გადაინაცვლა. კონვენციური ლექსის სამოქალაქო პათეტიკამ კიდევ უფრო დააჩქარა ესეთიზმის კრიზისი.

რას წარმოადგენს თანამედროვე ქართული ლექსი? ეს არის კარგად აწყობილი აპარატი, რომლის მექანიზმები არ მოძრაობენ.

კრიზისული სიტუაციის ნიშანია მიმბაძველობის სულისკვეთება, რომელიც კიდევ ერთხელ ადასტურებს ძველ ჭეშმარიტებას: მიბაძვით შეიძლება გენიოსს დაემსგავსო, მიბაძვით შეიძლება გენიალური ლექსი „გააკეთო“, მაგრამ ეს აქცია თუთიყუშის ეფექტზე შორს არ წავა.

პოეტს, მისი მეტყველების სტიქიას, სტილისტიკას, ფორმის ქმნადობის შინაგან წესს მიმბაძველობა ან გაგლენა კი არა, სულისა და სიტყვის ერთიანობა აყალიბებს. პოეზია არ არსებობს პიროვნების გარეშე. როგორი პოსტსტრუქტურალისტური საშლელითაც არ უნდა ნაშალო ავ-

დავით კაკაბაძე. ბრეტანი. 1921

ლაქსიკონი

(შთაგონებული ამბროზ ბირსის „სახანის ლექსიკონით“)

- ფირალი — გარეული გურული.
- ქალწული — საზარბაზნე ხორცი.
- ციტატა — მესხიერების პროთეზი.
- ეპიგონი — ფაქტზე წასწრებული ქურდი.
- რიმიტი — ქურდის აღიარებითი ჩვენება.
- პოლიტიკა — დგომა უზარმაზარ სახელისუფლებო რიგში, სადაც სულმუდამ წყლელთაა.
- ჯალათი — ლეგიტიმური მკვლელი.
- ქა — უპირატესად ხელისუფალთა ნიშანი, მაუნყებელი იმის, რომ პატივცემულს უკვე აცვია გიჟის ხალათი და იგი საზოგადოებისთვის საშიში აღარაა.
- იუმორი — მოლიტინების ფორმა.
- იუბილე — სიბერესთან შერიგების უიმედო მცდელობა.
- ფსევდონიმი — მაკიაჟის სახეობა.
- ქვა — პირველი ცოლი. პირველი დედა. პირველი ბები. პირველი დიდედა.
- აღამი — პირველი ქმარი. პირველი მამა. პირველი ბაბუა. პირველი პაპა.
- ლალატი — არჩევანის სახეობა — სხვადასხვა წერტილიდან სხვადასხვანაირად მოჩანს.
- თვითმკვლელობა — ტიპი, რომელიც სხვის საქმეში ერეება.
- ჰარამხანა — გიგანტური ტორტი ერთი დიპტიკისთვის.
- კრამატი — მატყლის ჯინაზე...
- მარათონელი — კაცი, რომელსაც ძუნძული შეუძლია, სირბილი — არა!
- ლევიტის ფორმული — ნუდიზმის ალტერნატივა.
- ქაქი — პირველი მკვლელი.
- სიცოცხლე — არსებობის ლიმიტი: ათეისტებისთვის — მოზომილი, მორწმუნეთათვის — უსაზღვრო.
- სიჭარბული — ასაფრენი ზოლი.
- ბედნიერება — ყველაფერი ის, რაც არ არის უბედურება.
- ნაპოლეონი — გიჟების საყვარელი მეტსახელი.
- ბვირბი — ცუდი შუამავალი: ხან — აერთებს ერთმანეთთან, ხან — ამორებს.
- ძირუბილი რეპორტი — სისხლიანი რემონტი.
- ბავშვი — რევანშის იმედი.
- წყალი — მოგზაური: ვინც არ უნდა დალიოს, დალეული — ბოლოს მაინც ოკეანეში ხვდება, იქედან... მოკლედ, მარშრუტი ცნობილია.
- ფული — მანანალა, რომელიც მანამ იხეტილებს, სანამ ბოლოს სასახლეში არ მოხვდება.
- ნოქალი — უკეთილშობილესი დინამიტი, რომლის აფეთქებაც ერთდროულად ინვესს საყოველთაო ალტაცებასა და მითქმა-მოთქმას.
- მაიშინი — ადამიანის როლზე დამტკიცებული მსახიობი, რომელსაც ტექსტი დაავიწყდა.
- პროსპორა — დამატებითი თავსატეხი იმათთვის, ვინც ცხოვრების მთავარ თავსატეხს თავი ვერ გაართვა.
- სახელ-ღირსება — უკვდავების პროთეზი.
- რელიგია — მინანური სიცოცხლეზე: „გაგრძელება იქნება“.
- ცირკი — ასპარეზი, სადაც ადამიანები მაიმუნობენ, მაიმუნები და მხეცები კი ცდილობენ, ადამიანურად მოიქცნენ.
- ლაქსი — ჭურჭელი, რომელშიც პოეზიას ინახავენ. სამწუხაროდ, ამ ჭურჭელში ზოგჯერ ბინძური სითხეც ასხია.
- ბილიოტინა — საინტერესო თავების კოლექცია.
- სიკვდილი — სიცოცხლის ერთადერთი ალტერნატივა.
- სუნამო — ბუზების, ბოზებისა და მამაკაცების მისატყუებელი ნაცადი საშუალება.
- ბენეფიციარი — დროში განვლილი ქსეროქსი.
- ცამთავრებული — ამბიციური ჯუჯა! — ერთი მე ვარ ტარიელი და მევე ეგენი — ცამთავრებული.
- ბაბილონის გოდოლი — ნამდვილი ცათამბჯენის ჩაფლავებული პროექტი.
- წყალი — ცნობილი მესხანძრე.
- მინა — მესაფლავე მილიარდწლიანი სტაჟით.
- ბინების რეკორდების წიგნი — რეკორდების ყველაზე გრძელი სია, რომელიც ცნობილია იმსახურებს ბინების რეკორდების წიგნში შეტანას.
- პანთეონი — ცნობილ პიროვნებათა

ტარიელ ჭანტურია

დინოზავრიდან დიზაინამდე

საბოლოო თავშესაფარი, სადაც უმრავლესობა ერთმანეთის დანახვისას მხრებს იჩეჩავს, ამას აქ რა უნდაო!

ჰეროსტრატე — შავი პიარის პიონერი, რაგინდრაგზით სახელის მოხვეჭის საფუძვლის ჩამყრელი, საყოველთაოდ გავრცელებული ამ ხერხის პირველი მერცხალი.

პასკვილანტი — საკუთარი სისუსტეებისა და ნაკლოვანებათა სხვისთვის გადაბრალების, სხვისთვის მინერის ოსტატი.

მისი — იგივე მესხი — ფეხბურთის მსოფლიო ვარსკვლავი.

პუშკინი — პოეტი, რომელიც მთელი ცხოვრება ეპაექრებოდა დანტეს და დამარცხდა დანტესთან.

ჯუჯა — ადამიანი ნოველის ჟანრში! — განგებამ სათქმელი მოკლედ თქვა — აფორისტულ-აფერისტულად.

აბოტი — შეწყვეტილი სიმღერა... (თუ გაბნეული საქადალდე ვიპოვე, გაგრძელება იქნება)

ცუდი ინტერვიუ

(გაზეთი „ახალი თაობა“. 29.I.2006.)

„გალაკტიონის და ანა კალანდაძის გარდა პოეტს არავის დავარქმევდი“ — ასეა დასათავსებული ლიტერატორის, პროფესორ რევაზ თვარაძის საუბარი შორენა კოკორაშვილთან.

მას შემდეგ, რაც ინტერვიუს ასეთი სათაური მისცა, რევაზ თვარაძე, როგორც ჩანს, მიხვდა, რომ მას საკუთარი თავი მწერლად აღარ უნდა მოესვენებინა — მართლაც, თუკი გიორგი ლეონიძე პოეტი არაა, ან იგივე ტიციან ტაბიძე, ან იგივე პაოლო იაშვილი და ა.შ., თვარაძე რაღა მწერალი გამოდის! ჰოდა, ამ შემთხვევაში ეყო ეშმაკობა, — მე, გენაცვალე, ლიტერატორი ვარ, ოღონდ უბრალო კი არა — პროფესორი!

რამ აიძულა ლიტერატორი, პროფესორი რევაზ თვარაძე, ასეთი აბსურდი დაეხეთქებინა!

სხვათა შორის, ამ კითხვას მე დიდი ხნის წინ გავეცი პასუხი. იძულებული ვარ, გავიხსენო ერთი ადგილი გალაკტიონისადმი მიძღვნილი ჩემი ძველი, ოცდაათი წლის წინანდელი წერილიდან:

„ხელმოცარული კაცი მოკლებულია უნარს, აღიაროს მეორე ადამიანი. მაგრამ თუკი ეს აუცილებელი გახდა, მაშინ მას ათის აღიარებას ისევე ერთის აღიარება ურჩევნია: ბატონი ბრძანდებითა, გვყავს გალაკტიონი! მაგრამ მხოლოდ იგი გვყავს და სხვა არავინ! — აი, მისი საყვარელი ფრაზა! აღიარო მხოლოდ გალაკტიონი — ეს ნიშნავს, დაამცირო თავად გალაკტიონი და დააკინო მისი მნიშვნელობა. მართო ერთი ნონა გაფრინდაშვილის არსებობამ ათობით საჭადრაკო ტალანტის მოსვლას შეუწყო ხელი, ათობით მაღალნიჭიერი ოსტატი შესძინა საქართველოს. ნუ თუ მართლა ფიქრობს ვინმე, რომ გალა-

კტიონის არსებობის ფაქტს ნაკლები ზეგავლენის მოხდენა შეეძლო პოეზიაზე...“

გალაკტიონისა და ანა კალანდაძის გარდა პოეტს არავის დავარქმევდი, ისე წერს რევაზ თვარაძე, თითქოს ჩემი აზრის სისწორის დადასტურება გადაწყვიტოს! კი, ანა კალანდაძე მიუმატებია, მაგრამ ამით მხოლოდ ის იცვლება, რომ მამაკაც პოეტებთან ერთად ახლა პოეტი ქალბატონებიც მოისროლა სანაგვეზე!

იგივე მარი აბრამიშვილი, იგივე თამარ ერისთავი, იგივე თამარ ჯავახიშვილი, იგივე ლია სტურუა, იგივე იზა ორჯონიკიძე, იგივე რუსუდან კაიშაური, იგივე მაია სარიშვილი, ნინო დარბაისელი, ელა გორჩაშვილი, გურჯა კვარაცხელია, მანანა ჩიტიშვილი, მედეა კახიძე, თეონა ბექიშვილი, ლელა სამნიაშვილი, ნათია ნაცვლიშვილი, ეკა ქვენიშვილი, იგივე... რომელი ერთი „არაპოეტი“ პოეტი ქალბატონი ჩამოვთვლო...

ძვირფასმა რევაზ თვარაძემ, ჩვენმა მეგობარმა რეზიმ ხაზი გადაუსვა სამოციანელთა — ცისკრელთა თაობას, იმ ცისკრელებს, რომელთა ლიტერატურულ თავშესაფარში — ჟურნალ „ცისკარში“ წლების მანძილზე მუშაობდა პასუხისმგებელ მდივანად!

ძვირფასმა რეზიმ სამოციანელებს სამოცდაათიანელთა მაღალნიჭიერი თაობაც უნდ მიაყოლა!

გალაკტიონისა და ანა კალანდაძის გარდა პოეტს არავის დავარქმევდი, ამას სხვას რომ ყველაფერს თავი დავანებოთ, არავითარ შემთხვევაში არ დავწერდი, თუ, ვთქვათ, ჩემი შვილი პოეტური კრებულების ავტორი იქნებოდა და თავის თაობაში კარგ და იმედისმომცემ პოეტად იქნებოდა მიჩნეული. ვერავითარ შემთხვევაში ვერ ვატყენდი გულს იმით, რომ ისიც არაპოეტებს მივათვალე და ამით კიდევ ერთხელ მივაჭოვე...
ძვირფასმა რევაზმა თვით ირაკლი აბაშიძესაც კი არ დაარქვა პოეტი — კაცს, რომლის წყალობითაც იგი თავის დროზე საქართველოს კომპარტიის ცეკას ინსტრუქტორი გახდა!

რა საჭირო იყო პოეტების სუფრაზე კიდევ ერთი ჭიანი ვაშლის გაგორება წარწერით: „მას, ვინც ყველაზე ნიჭიერია!“

არის ეჭვი, რომ ესაა ლიტერატორის, პროფესორ რევაზ თვარაძის გულუბრყვილო მცდელობა — შავი პიარის წყალობით მაინც მიიქციოს საზოგადოების ყურადღება.

მეექვება, ამ საქმიდან რამე გამოვიდეს! სამი წლის წინანდელ ჩანაწერს ახლა ვბეჭდავ. დღეს აღარც რეზია ცოცხალი, აღარც მისი კარგი შვილი — ზაზა!

დარწმუნებული ვარ, მათი გზები იქაც გაიყოფა...
მიმძიმდა ამ რეპლიკის დაბეჭდვა, მაგრამ არის სიმართლე, რომელიც უნდა უსათუოდ იქნას!

თუ რევაზ თვარაძის უმცროსი ვაჟი, ბრწყინვალე მეცნიერი, დიდად ერუდირე-

ბული მკვლევარი სანდრო თვარაძე ჩათვლის, რომ ის, რაც ვთქვი, შეცდომაა, უყრყმანოდ ნავიღებ უკან ჩემს სიტყვას...

როცა ლიტერატურული მაფია („ნიუ-იორკერი“, „სატურდელი რევიუ“, „ნიუ-იორკ თაიმს ბუკ რევიუ“, „თაიმს“ რეცენზენტები და მეტნაკლებად ზრდილი გამოცემელი) მეორეთანრიგოსან მწერალს პირველთანრიგოსანს ადგილზე ანიშნაურებენ, ეს ყოველთვის საშიშია.
ნორმან მილიერი

საქართველოზე, თბილისზე, ჩვენს გაზეთებზე, ჩვენს ტელეარხებსა და ჩვენს ვაიკრიტიკოსებზე გეგონება დაწერილი გამოჩენილი ამერიკელი მწერლისა და სახელოვანი ჟურნალისტის ნორმან მილიერი ეს სიტყვები!

1981

სიკვდილი არ იქნება, არ იქნება კალადა!

კაი ოცი წელია, წერს ცნობილი ტანდემი ჩემზე პასკვილებს. წერენ ხან — ერთად, ხან — ცალცალკე! ერთი კარგა მოზრდილი წიგნი უნდა შეადგინოს წესით მათი თავაუღლებელი გარჯის ნაყოფმა — უნდა ვალიართ: დამპალმა ნაყოფმა!

რას გადაგიკიდნენ-მეთქი, მიფიქრია და მითქვამს!

რას გადაგიკიდნენო, უფიქრიათ და უთქვამთ სხვებს!

რას გადაგიკიდეთო, იქნებ მათაც ეფიქროთ!

მართლაცდა, არ არის საინტერესო? და აი, უცნობი მირეკავს, ფსიქოლოგი, ფსიქონალიტიკით გატაცებული მეცნიერი! გამეცნო, მევე კი, ალბათ ლიმილით, სწორედ ეს შეკითხვა მომცა, ნუთუ არ გაინტერესებთ, რას გადაგიკიდნენო!

როგორ არ მაინტერესებს-მეთქი! რას გადაგიკიდნენ და, უყვარხართო! გიჟდებიან თქვენზეო, თქვენ მათი იდეალი ხართ ნამდვილი, თქვენში ხელდავან ხორცშესხმულს და განხორციელებულს ყველაფერს, რაზეც უფიქრიათ და უოცნებიათ, მაგრამ ამის მისაკუთრება, ამის მითვისება, ამის მოპარვა ან მიტაცება შეუძლებელია, და თქვენდამი ის სიყვარული აღსავსეა შურისძიების გრძნობით და, შეიძლება ითქვას, იმავე მასშტაბის სიძულვილით, რა სიყვარულითაც ისინი მთელი ცხოვრება გაკვირდებიან, გითვალთვალებენ, გსწავლობენ, ტყუებიან და... იტანჯებიანო! ჩემს სიცილზე ბატონი ფსიქონალიტიკოსი. რომლის გვარსაც მისივე თხოვნით ჯერჯერობით არ ვასახელებ — იგი ამ თემაზე, როგორც ბრძანა, რაღაცის დაწერას აპირებს — ერთხანს დუმდა, მევე კი მაგრამო, მეუბნება, რომ გინერს, თუ ალტრუიზმისა და ჰუმანიზმის პრინციპებიდან გამოვალთ, ტირილიც შეიძლებაო!

აი, ახლა კი ნამდვილად გავგიჟდები-მეთქი, ნამდვილად დავუსტვენ-მეთქი! ესე იგი, ვუყვარხარ, ხომ-მეთქი! ისევე ამიტყდა სიცილი, მაგრამ გზადაგზა ვხვდებოდი, რომ მისი არგუმენტები იმაზე სერიოზული იყო, ვინმე აქამდე მე წარმომეგინა! კი მაგრამო, მეუბნება, რომ გინერს, მაგალითად, ერთი მათგანი, შენი ყველაფერი ნაკითხული მაქვს და შენს ყველა ნაწერს ზედმიწევნით კარგად ვიცნობო — რომ ნაიკითხა, ვთქვათ, თქვენს ორი ან სამი წიგნი და დარწმუნდა, ხართ უნიჭო, უჭკუო, მოსაწყენი, უინტერესო და ასე შემდეგ, რაღას აგრძელებს ასე ბეჯითად თქვენს კითხვას, ნაიკითხოს ეგერ მრელაშვილის რობაივით, რას გადაგიკიდო!

მაგრამ საქმეც ის არის სწორედ, რომ მისი პასკვილები იმ უიღბლო სიყვარულის შესანიღბავად ინერება, მათი ნამდვილი გულისთვის დამალვია მიზანიო!

ახლა უკვე ერთად და შეთანხმებულად ვიცინობთ ორივენი, როგორც, ვთქვათ, ჩემი პასკვილანტები, და მე, ფსიქონალიტიკოსის ახლადყვანილი მოწაფე, ხუმრობით უკვე თვითონ ვაგრძელებდი თემას...

მართლაც, ლანძღავს აგერ ქალი გამუდმებით მაინცა და მაინც ერთ კაცს, რა საშინელებებს არ ყვება მის საქციელზე, თათხავს, დანახვა არ უნდა მისი, მზადაა, სიფათი ცემით ამოუნაყოს, სიამოვნებით ჩაუყრიდა ჩაიში, ამის საშუალება რომ ეძლეოდეს, ცინამუხავს, არადა... უყვარს!

რას გაიგებ, რა ხდება არაცნობიერის ოკეანეში, რა განძი იმალება მის ფსკერზე დაძირული გემების ტრიუმფში, რა საიდ-

გივი სულაკაური

ძაღვები ხეებს ისევ ისევ,
ფეხის აწევით ესაღმებთან...
ეს ყორანი კი ველარ პოულობს
თავის მადათოვს...
და მეც კეფაზე ლულასავით დადებულ
მთვარეს,
მინდა ვთხოვო, — დასჯა გადადოს...

დღეებო,
ზღვებში ჩაკარგული
ოქროს ბეჭდებო,
შტორმების მერე ტყვიისფერ და
ცარიელ სანაპიროზე
ზღვისპირელი ბიჭებივით
დაგეძებ და დავეხებები,
ოღონდ მათგან განსხვავებით
ველარ გპოულობთ —
ზღვა არ გაბრუნებთ და
ვნვალობ და მენატრებით.

როგორც სიგიჟის ზღვარზე ცხოვრება
მიდის მაინც და ებლაუჭები...
არ დაგკლებია არც გადაჩეხვა,
არც კლანჭები და არც კაუჭები.
კარგია მაინც? თავისას ამბობს?
ამიტომ გიყვარს მასში დინება?
მაშინ გაყვი, გაინავარდე,
ახლა შენ თვითონ სახიფათო ხარ —
გერიდებიან ქალები და დიდი დანები.

ცამდე არც ისე შორი ყოფილა,
მშვენიერო უსაქმურობავ,
შენშია ყველა სიგიჟის და
ოცნების გემო —
გამოცდილის, გამოუცდელის...
იქ მოძრაობენ მკაცრი მამრები,
საბედისწერო დედაკაცები და
ყველა ბავშვიც,
დღემდე ნანახი თუ არნახი...
(საგნებს ხომ ველარ ავუფედი,
ვერ შევეგუე მატერიის ცვალებადობას, —
ვერ მოვერიე მათში მცხოვრებ,
გათავხედებულ სილამაზეებს, —
ორღესულ ხანჯლებს, —
მკვდრებიც ისევე იკბინებიან,
როგორც ცოცხლები!)
მომეცი ძალა,
ყოვლისშემძლე უსაქმურობავ,
აივნიდან სივრცეებში გადავაბიჯო,
ესლა დამრჩა სანახავი და სანუგეშო,
სხვა ყველაფერი, მგონი უკვე
გადაყრილი მაქვს...

ნაფოტის ცურვა

ათოვდა ბალებს
ზამთრისას და შემოდგომისას და
მტკვარი თბილისს
ნაფოტივით მიაქანებდა ქვევით
ზღვისაკენ,
უცხო ზღვისაკენ...
მეც იქ ვიყავი —
მოქანავე ქალაქში-სახლში და
ამ საკანში გამოკეტილი
(დღისით, ღამითაც,
გაუთავებლად)
მარტოდმარტო ვეშვებოდი
დიდი ზღვისაკენ,

უცხო ზღვისაკენ
გარედან ამას
ვინმე ცურვას დაარქმევდა,
ხოლო ჩემთვის
უბრალოდ ერქვა, —
მიახლოება მონატრებასთან.
გუმანით უკვე ვგრძნობდი კიდეც
უცხო წყლებს და
უთოვლო დროს და
უცნობ ბალებს და
გაუფალ ლაბირინთში ჩასაფრებულ,
მომლოდინე,
უკვდავ მინოტავრს...

ნაირი დედას

რა შემცვლის, დედა,
რას წუხხარ ან რის გემინია,
ახლა მე ბევრად უფრო სულელი ვარ,
ვიდრე მრავალი წლის წინ ვიყავი,
ამას გეტყვის ჩემი არსების
ნებისმიერი ხაზიც, ნაოჭიც და
ორნამენტიც...
იყო დრო, როცა ორი თვალით
ვუყურებდი ირგვლივ ყველაფერს,
ალარც ერთი არ შემარჩინა
წლების ბოროტმა და იღუმალმა
არითმეტიკამ,
ორივე მაინც არ წაეღო
ამ ქურდბაცაცა,
ცბიერსა და ვერაგ მტაცებელს,
ერთით ხომ მაინც დავინახავდი
ჩემ წინ მყოფ საგნებს,
სანთლებს, დანებს, — ადამიანებს...
თქვი, ვის ჭირდება ტვინი ან გული
ან მე რად მინდა, რისთვის მამზადებს,
რომ გამგზავნოს გარკვეული
მიმართულებით,
იქით, საითაც მათ გარეშეც
გავიკვლევ გზას, გზაში არსად
დავიკარგები?!
ირგვლივ ნისლია ჩამომდგარი,
(ჩემ სულელსა და დაბრმავებულ თავს
ნისლიც უხდება!)
რომ დამავინყოს ყველაფერი,
ველარ ვიპოვო ჩემ სიზმრებში
ტყვიასავით ნამყოფი ხალხი,
ბიჭები და...
რომ შვილები გვეკარგებიან თვეობით,
წლობით...
რომ ყველაფერი, —
დალუპული ადამიანის შიში, დუმილი,
მარტოობით ტკობა, — ეს მაზოხიზმი,
ყოვლად უღირსი ფანტაზიები,
გაჩრილია ნახმარ დღეებში...
მეტი რაღა ჩამოვთვალო და,
ერთი, მაგის...
ყოველივე მაინც ნისლია,
ჩემს დაკუთხულ,
გათილლ ჭიქაში ჩამოსხმული,
გამაგრებული...
ისედაც ბრმამ რა ვიხილო
ნისლის მკვრივი, დაუძლეველი
სიღრმეებიდან?!
და, ჩვენში დარჩეს,
არცა მჭირდება...
ახლა იმდენად სულელი ვარ,
რომ დედა, უკვე აღარ მაშინებს
არც სიკვდილის, უკვდავების და
არც სიცოცხლის კანონები,
(ეს ბოლო, — ასე მშვენიერი,
ბევრად უფრო მტკივნეულიც
აღმოჩნდა ჩემთვის!)
ახლა მე მხოლოდ
დაკარგული სიყვარულების ძებნაში
მინდა
(ხელის ფათურით)
ვიპოვნო სიბრძნე,
რომელიც, ვიცი,
არასოდეს არა მქონია...

პაპალი

მიფრინავს ყვავი. ყვავია? რა ვი...
მიფრინავს ძერა. მიფრინავს. მე რა...
მიფრინავს ქორი. მიფრინავს ჭორი...
მიფრინავს პროფილი. ორად გაყოფილი...
მიფრინავს ბერიკაცი. საკაცე. ცხედარი.
მიფრინავს საათი. თევზი. სახედარი.
მიფრინავს სადალაქო. ბიძია ზუსმანი.
მოძრაობს ყველაფერი —

თვით ჩექმის ლურსმანიც:
ცხენი და მარხილი, ნითელი ურია, —
რაც გრაფიკულია და ფერწერულია...
მიფრინავს გოგო. გოგო? ეგ როგორ?..

ნარმართული ცეკვაბი

ზღვის თევზებს
მტკნარი წყალი წყურიათ, —
ხანგამოშვებით ვიმეორებ და კიბეზე
ნარმართული ცეკვით ავდივარ.
ესნუთია დავემშვიდობე
ხორცის ბულდოზერს
(ყველგან ხორცი აქვს
ამ დალოცვილს,
ლაჯებსშორისაც, ტვინის კოლოფშიც...),
რომელმაც მითხრა,
სხვათაშორის შემახსენა,
რომ ნასვამი ვარ...
(და რომ მხოლოდ ძილი მაკლია,
სხვა — არაფერი).
მე კი მთელი გზა
ზღვების ამბებს ვუყვებოდი,
სისხლით, ოფლით და ოქროთი
ამოყორილ
იალქნიან შხუნებზე და კარავლებზე,
გრივლებზე, უცნობ მიწებზე და
მანიაკ, შავ კაპიტანზე...
ჩემს შეკითხვაზე, —
რა წყურიათ მლაშე ზღვის თევზებს, —
ბრძნული ღიმილით დამასაჩუქრა,
ღირსების გრძნობით აღჭურვილი დამემშვიდობა და
გულმონყალედ მაპატიო დაკარგული
დრო.
ისე წავიდა,
მადლობის თქმაც ვერ მოვასწარი,
კომპანიისთვის, მოცილებისთვის,
რომელიც ნაღდად არ მჭირდებოდა...
საფეხურებზე
შავ—ნითელი ცეცხლი ანთია,
(ნარმართულ ცეკვებს
ცეცხლი უხდება!),
ცეცხლის ენებს ისე ვკითხულობ,
როგორც ნაცნობ,
მაგრამ უკვე მივიწყებულ
ძველ ჩანაწერებს,
ტელეფონის გაუქმებულ ნომრებს
წერილებს და
ნიგნებში ჩატოვებულ სანიშნებს —
ბუნდოვანი და გარდასული შემოდგომების
კიდემომსხვრეულ ყვითელ დღეებს —
გამომხმარ ფოთლებს...
ზევით, ბინაში, აივნისაკენ,
საიდანაც, — გუმანი მაქვს, —
როგორც ყოველთვის,
გაშლილი ზღვაა ჩემი ეზო,
მოქანავე სტიქიაა,
ხოლო ბავშვები — დელფინებია.
ფეხებთან — ძაღლი, —
ნიჟარაში ჩახვეული ნაუტილუსი;
უკან შტორმები, —
უჩინარი დინებები და რიფები, —
ბევრი სიკვდილი,
ბევრი სიცოცხლე და ხეტიალი.
ოხერ-ტიალი...
ზაფხულში — სიცხე და
ზამთარში — გამყინვარება და
გაციდული ნივთების სევდა —
სიცარიელე უჯრებშია და თაროებზეც...
სასაცილოა, მაგრამ ასეა,
ასეთია ბინის სახე,
ეს არის ჩვენი ბინის პორტრეტი.
ამ სივრცეში მოძრაობენ
ჩემი ქალებიც —
დედა... რუსიკო...
გამძლებები ალკოჰოლის, სიგიჟეების,
ჩემგან, ლამაზგან, ბიჭებისგან არეკლილი
ბლუზების და როკ'ნ როლების
ცოცხლად მნახავნი...
გადამნახავნი...
ეს არსებობა—ობობა კი
ხელს უცებ გვიშვებს,
მოულოდნელად
(მამინ, როდესაც სახიფათოს არ ელოდები),
რომ განყვეტილი შენი სხეული,
ძვლის კოლოფში ვერდატეული
ბებერი ტვინი
(საგულდაგულოდ გამოწოვილი და
ბოლომდე გამომშრალი, გამოფიტული)
სხვა ლოგინში
დააძინოს და მოასვენოს...
და შენ საბრალომ, ისიც არ იცი,
იქ მოისვენებ
თუ ძველებურად ხელს ჩაიქნევ და
ნამოდგები
სიგარეტების გასაბოლებლად...

გამომცემელი

ანა ჭაბაშვილი:

„პრუნავთ ნიგნის ხარისხზე“

დღევანდელ საგამომცემლო სივრცეში „დიოგენე“ ერთ-ერთი წარმატებული გამომცემლობაა. მის მიერ სხვადასხვა ჟანრში განხორციელებული პროექტები შინაარსით, მაღალი პოლიგრაფიული ხარისხით, თანამედროვე საგამომცემლო მოთხოვნების ადეკვატურობით გამოირჩევა.

„დიოგენეს“ ოფისში მუდამ საქმიანი ფუსფუსია, იქაურობა ხალხით არის სავსე. ირგვლივ სულ ნიგნებია, კარგი ნიგნები — „დიოგენეს“ თოთხმეტწლიანი შრომის დასტური. გამომცემლობის გუშინდელ დღეზე, მის ამჟამინდელ პროექტებსა და სამომავლო გეგმებზე გვესაუბრა „დიოგენეს“ მთავარი რედაქტორი, ქალბატონი ანა ჭაბაშვილი.

— ქალბატონი ანა, როდის დაარსდა გამომცემლობა „დიოგენე“ და ვინ არიან მისი დამფუძნებლები?

— გამომცემლობა 1995 წელს დაფუძნდა. იგი დააარსეს თამარ ლებანიძემ, ბაკურ სულაკაურმა, ოთარ ყარალაშვილმა და გია ქარჩხაძემ. იმ დროისთვის საგამომცემლო ინფრასტრუქტურა მთლიანად მოშლილი იყო, დიდი სახელმწიფო გამომცემლობები აღარ არსებობდა, ყველაფერი თავიდან იყო დასაწყები, ისინი ამ საქმის შესწავლას შეუდგნენ, ნელ-ნელა ააწყვეს, გამართეს ეს საქმე. მოგვიანებით თითოეულმა საკუთარი გამომცემლობა შექმნა. ამჟამად „დიოგენეს“ გამომცემელი და დირექტორი გახლავთ ქალბატონი თამარ ლებანიძე.

— პასიური მკითხველისთვისაც კი „დიოგენეს“ სახელი პოლიგრაფიული თუ შინაარსობრივი თვალსაზრისით ხარისხიან წიგნთან ასოცირდება. თუმცა, საქართველოში დღეს კიდევ არაერთი სერიოზული გამომცემლობა არსებობს. ამგვარ კონკურენტულ გარემოში საქმიანობა და ასე ვთქვათ, დონის შენარჩუნება ძნელი არ არის?

— რთული გზა გავიარეთ. ამ წლების მანძილზე პრობლემაც ბევრი იყო. ვცდილობთ, ქართველი და უცხოელი ავტორების ისეთი ნაწარმოებები შევარჩიოთ, რომლებიც თავისი მნიშვნელობით ღირებულია. ვზრუნავთ ნიგნის ხარისხზე.

— თქვენი გამომცემლობა თითქმის თოთხმეტი წელია, რაც არსებობს. ამ ხნის განმავლობაში „დიოგენემ“ თავისი საქმიანობის გარკვეული მყარი მიმართულებები და პრიორიტეტები ჩამოაყალიბა...

— „დიოგენეს“ ძირითადი მიმართულებებია საბავშვო და ახალგაზრდული ლიტერატურის, მხატვრული, სამეცნიერო ლიტერატურისა და სახელმძღვანელოების (როგორც სკოლის, ისე უმაღლესი სასწავლებლებისათვის) გამოცემა.

პირადად მე ყველაზე დიდ სიამოვნებას მანიჭებდა მხატვრულ ლიტერატურაზე მუშაობა. „დიოგენეს“ ბოლოდროინდელი

გამომცემებიდან, ვფიქრობ, განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია რობერტ მუზილის რომანი „უთვისებო კაცი“. იგი XX საუკუნის ერთ-ერთ საუკეთესო ნაწარმოებადაა აღიარებული. ქართველ მკითხველს პირველად მიეცა საშუალება, მშობლიურ ენაზე წაიკითხოს ეს რომანი. ჯერჯერობით „უთვისებო კაცის“ პირველი ტომია გამოსული. წელს გამოვა მეორეც.

გასული წლის გამომცემებიდან ძალზე მნიშვნელოვანად მიგვაჩნია აგრეთვე ამერიკელი მწერლის, კენ კიზის რომანი „გუგულის ბუდეზე სხვა გადაფრინდა“. მკითხველს ალბათ ახსოვს ამ წიგნის მიხედვით გადაღებული მილოშ ფორმანის ფილმი „ვილაცამ გუგულის ბუდე გადაფრინდა“. „დიოგენეს“ ბოლოდროინდელ გამომცემებს განეკუთვნება თანამედროვე ფრანგი კლასიკოსის, გასული წლის ნობელიატის, ჟან-მარი გუსტავე ლე კლეზიოს რომანი „უდაბნო“. 1980 წელს „უდაბნომ“, საფრანგეთის აკადემიის მიერ დაწესებული პოლ მორანის დიდი პრემია დაიმსახურა. ქართულად თარგმნა შესანიშნავმა მთარგმნელმა სოფიო ბენდიასვილმა. წინა წლების მნიშვნელოვანი გამომცემებია მილან კუნდერას „სალალო ტროფობანი“ და „გამოსათხოვარი ვალსი“, ბორის ვიანის „შემოდგომა პეკინში“ და „ნითელი ბალახი“ (მათი თარგმანი ეკუთვნის პაატა ჯავახიშვილს), მთელი მსოფლიოს ახალგაზრდების უსაყვარლესი წიგნი „კლდის პირზე, ჭვავის ყანაში“, პატრიკ ზიუსკინდის მსოფლიო ბესტსელერი „სუნამო“, რომელიც გერმანიიდან თარგმნეს ნატალია ნადირაშვილმა და ეკა რაისინერმა...

— თქვენ მიერ დასახელებული წიგნები მაღალმხატვრულ, მსოფლიოში აღიარებულ თანამედროვე პროზას განეკუთვნება. ეს იოლად საკითხავი ლიტერატურა არ არის და ინტელექტუალი მკითხველისთვისაა განკუთვნილი. ამგვარ ღრმა, სერიოზულ და რთულ ნაწარმოებებს კარგი მთარგმნელიც სჭირდება. ვინ თარგმნის ამ ლიტერატურას? ყველა ორიგინალიდანაა ნათარგმნი?

— ცხადია, ორიგინალიდან. „დიოგენე“ საუკეთესო თანამედროვე მთარგმნელებთან თანამშრომლობს. რობერტ მუზილის „უთვისებო კაცის“ თარგმანი მაია ბადრიძემ ეკუთვნის. იგი თბილისის საკრებულოს მიერ ჩატარებულ ლიტერატურული კონკურსის „გალას“ პრემიის მფლობელია. კენ კიზის რომანი „გუგულის ბუდეზე სხვა გადაფრინდა“ კი ზაზა ჭილაძემ თარგმნა, ძალიან ზუსტი და ფაქიზი ნამუშევარია. ამჟამად ორივე ეს მთარგმნელი, ლიტერატურულ კონკურს „საბას“ ნომინანტია. ვნახოთ, საბოლოოდ რა იქნება...

გამომცემლობა „დიოგენე“ საავტორო უფლებას ყოველთვის იცავს. იგი წინასწარ უკავშირდება შესაბამის უცხოურ გამომცემლობას, სააგენტოს ან, ზოგ შემთხვევაში, კერძო პირს, მოლაპაკებას აწარმოებს და საბოლოოდ ხელშეკრულებას აფორმებს. ეს საკმაოდ რთული, ხანგრძლივი პროცესია. თუმცა, ხანდახან, შესაძლოა, საკითხი მალევე მოგვარდეს. ჩვეუ-

ლებრივ, უცხოურ გამომცემლობებს მკაცრი მოთხოვნები აქვთ წიგნის ფორმატის, დიზაინის მიმართ. მაგალითად, მილან კუნდერას წიგნების გამოცემაზე დასტური მხოლოდ მას შემდეგ მივიღეთ, რაც ავტორის მეუღლემ, ვერა კუნდერამ, მოიწონა „სალალო ტროფობანის“ წინასწარ გაგზავნილი გარეკანი, რომლის ავტორიც გახლავთ მხატვარი გია რევაზიშვილი. ასევე მკაცრი მოთხოვნა ჰქონდათ კენ კიზის გამომცემლებსაც და მას შემდეგ, რაც ნახეს გარეკანი, რომლის შექმნაზეც მხატვარმა კოტე სულაბერიძემ იმუშავა, წიგნის დაბეჭდვის ნებართვა მოგვცეს. მაგალითად, ჯერომ სელინჯერის კატეგორიულად მოითხოვს, რომ მისი წიგნის ყდაზე არ იყოს არანაირი ნახატი... „ჭვავის ყანაზე“ უკვე თითქმის სამი თაობა გაიზარდა მსოფლიოს მრავალ ქვეყანაში. ქართულად იგი, 60-იან წლებში, ვახტანგ ჭელიძემ თარგმნა. ჩემი და ჩემი თაობის უსაყვარლესი წიგნი იყო და თარგმანიც ძალიან მოგვწონდა. დღეს ახალგაზრდა მკითხველს სხვა გემოვნება, სხვა მოთხოვნები აქვს. „დიოგენეს“ გამომცემელი „კლდის პირზე, ჭვავის ყანაში“ ხელახლა თარგმნა ძალიან კარგმა სპეციალისტმა გია ჭუმბურიძემ. ამ ახალ თარგმანს დღევანდელი მოზარდები გატაცებით კითხულობენ...

— ქალბატონი ანა, საავტორო უფლებას „დიოგენეს“ გარდა, სხვა გამომცემლობებიც იცავენ?

— ყველა სერიოზული გამომცემლობა იცავს ამ უფლებას.

— თანამედროვე ქართულ მწერლობას რაც შეეხება, აქ არჩევანს როგორ აკეთებთ?

— „დიოგენეში“ ბევრი ავტორი მოდის. მათ თავიანთი წიგნების ჩვენთან გამოცემა სურთ. ვცდილობთ, მაღალი ხარისხის ნაწარმოებები შევარჩიოთ და მკითხველს საშუალება მივცეთ, სხვადასხვა თაობისა და ნიჭიერ შემოქმედთა განსხვავებული ჟანრის ახალ ნაწარმოებებს გაეცნოს. გამომცემელი გვაქვს თანამედროვე მწერლების ბესო ხვედელიძის, თამარი ფხაკაძის, ბესო სოლომანაშვილის, თეა თოფურის,

ეკა ქვეანიშვილის, ნინო თარხნიშვილის, და სხვათა კრებულები. გამომცემლობის დირექტორი, თამარ ლებანიძე მოწადინებულია ახალგაზრდა, პერსპექტიულ მწერლებს შეუწყოს ხელი. სწორედ ამ მიზნით, გამომცემლობა „დიოგენე“ და ჯარჯი აქიმიძე ყოველწლიურად ატარებენ ლიტერატურულ კონკურსს, რომელსაც „Penმარათონი“ ეწოდება. ამ კონკურსის იდეა ჯარჯი აქიმიძეს ეკუთვნის. კონკურსში, მონაწილეობენ მსურველები, რომლებმაც განსაზღვრულ დროში მოცემულ თემაზე უნდა დაწერონ მოთხრობა. მარათონის მონაწილეთა ნამუშევრებიდან ათი საუკეთესო შეირჩევა და კრებულის სახით გამოიცემა, პირველ ადგილზე გასული ავტორის მოთხრობები კი ცალკე წიგნად იბეჭდება. კონკურსი 2002 წლიდან იმართება. თუმცა შარშან, ომის გამო ვერ ჩატარდა. მოლოდინი წელსაც დიდია, მონაწილეობის სურვილი ყველას აქვს.

— ოდითგანვე გამომცემლობები ახალ ნიჭიერ მწერლებს აღმოაჩენდნენ ხოლმე. „Penმარათონი“ ამგვარი „აღმოჩენების საუკეთესო საშუალებაა“.

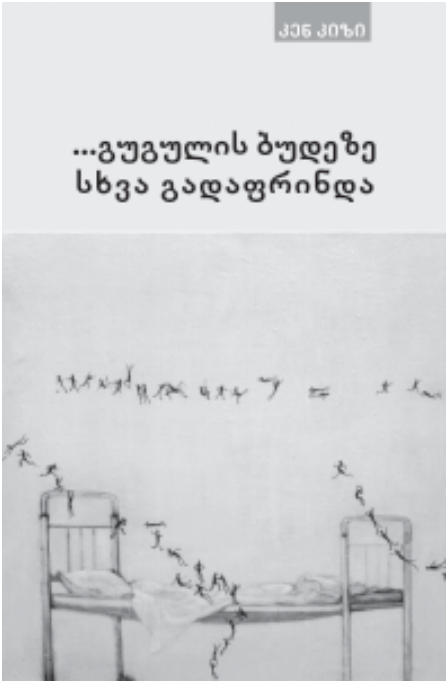
— მაგალითად, 2002 წლის „Penმარათონის“ პირველი ადგილის მფლობელს, ნიჭიერ მწერალს, გელა ჩქევიანას მანამდე რამდენიმე მოთხრობა უკვე ჰქონდა გამოქვეყნებული ლიტერატურულ პერიოდიკაში, მაგრამ „Penმარათონის“ შემდეგ მისი სახელი მკითხველთა ფართო წრისათვის გახდა ცნობილი. ჩვენ უკვე მისი სამი წიგნი გამოვეცით. პირველი „კოლორიტი“ ჰქვია, მასში ომამდელი სოხუმის ამბებია მოთხრობილი. მისი მომდევნო ორი წიგნი აფხაზეთის ომის თემაზეა. ძალიან საინტერესო ნაწარმოებებია. ბოლო კონკურსის გამარჯვებულია შესანიშნავი ახალგაზრდა ავტორი ბაჩო კვიციანი. „Penმარათონამდე“ ისიც ბეჭდავდა პერიოდულ გამომცემებში საკუთარ მოთხრობებს. „დიოგენემ“ გამოცემა მისი მოთხრობების კრებული, რომელსაც „მატარებლის მოსვლამდე“ ჰქვია. ბაჩო კვიციანი იმავე წელს ამ კრებულისათვის ლიტერატურული პრემია „საბაც“ მოიპოვა საუკეთესო დებიუტის ნომინაციაში.

„დიოგენე“ თანამედროვე ქართველი პოეტების ლექსებსაც გამოსცემს. გასულ წელს ჩვენთან დაიბეჭდა ჯუანშერ ტიკარაძისა და ნიკა ჯორჯანელის პოეტური კრებულები.

— „დიოგენეს“ ერთ-ერთ ძირითად მიმართულებად საბავშვო და ახალგაზრდული ლიტერატურა და სახელმძღვანელოები დასახელებული. ახლახან თქვენს მიერ მომზადებული „დედაენის“ საცდელი გამოცემის პრეზენტაცია გაიმართა...

— განათლების სამინისტრომ შეიმუშავა ეროვნული სასწავლო გეგმა, რომლის მიხედვითაც გამომცემლობები სასკოლო სახელმძღვანელოებს ადგენენ. ჩვენ მიერ მომზადებულ მასალას სამინ-

ისტროში ვგზავნით, იქ ამონებენ, თუ რამდენად შეესაბამება ისინი არსებულ სტანდარტს. შემდეგ, დასაბუთებულ უკან გვიბრუნებენ. წელს სხვადასხვა გამომცემლობის მიერ მომზადებული ათი „დედაენა“ იქნება. მხოლოდ პედაგოგზეა დამოკიდებული, თუ რომელ სახელმძღვანელოს აირჩევს...

— თქვენი „დედაენა“ სხვა გამომცემლობების მიერ წარმოდგენილი დაწყებითი კლასის სახელმძღვანელოებისგან რით განსხვავდება?

— „დიოგენეს“ „დედაენა“ არაჩვეულებრივი გამოცემაა. მასში ტრადიცია და სწავლების თანამედროვე მეთოდები ერთმანეთთან არის შერწყმული. წიგნი, წერა-კითხვის სწავლების იაკობ გოგებაშვილისეულ ფორმულებთან ერთად, მისი დიდაქტიკური ტექსტებიცაა მოცემული; ამავე დროს, პატარები ქართული ფოლკლორის ნიმუშებთან ერთად შესაფერის უცხოურ ლიტერატურასაც გაეცნობიან. საგანგებოდ ჩვენი „დედაენისთვის“ ახალი ტექსტებიც დავინერა.

ძალიან მნიშვნელოვანია, რომ „დიოგენეს“ ეს ახალი გამოცემა, დაწყებითი კლასების სხვა სახელმძღვანელოებისგან მარცვალთა უნიკალური სწავლების მეთოდით გამოირჩევა. მეთოდის ავტორია ქალბატონი დოდო ნაზირიშვილი. მან ხანგრძლივი პედაგოგიური პრაქტიკის საფუძველზე, კონსტრუქციულ-ალტერნატიული ფონეტიკა ბავშვების ასაკის გათვალისწინებით დაამუშავა. სიტყვის მარცვლებს ავტორი სხვადასხვა ფერით წარმოაჩენს. გოგებაშვილისეული პირვანდელი შესასწავლი მარცვლის — „თი“-ს — ამ მეთოდით შესწავლისას, ბავშვი მომდევნო სიტყვებს უკვე დამოუკიდებლად კითხულობს... ფერადი მარცვლების ალბომი, როგორც დამხმარე სახელმძღვანელო, 1987 წელს გამოიცა, ახლა კი, ჩვენს წიგნშია გამოყენებული.

მნიშვნელოვანია ისიც, რომ „დედაენა“ პლასტიკისგან გამოძერწილი სამგანზომილებიანი ფიგურებითაა ილუსტრირებული. ეს ორიგინალური ხერხი ბავშვებისთვის საინტერესოა და მათ „მსგავსის კეთების“ სურვილს აღუძრავს. შესაბამისად, ილუსტრაციები არა მხოლოდ ესთეტიკურ, არამედ, გარკვეული თვალსაზრისით, ფუნქციურ დატვირთვისაც იძენს. „დედაენისთვის“ პლასტიკისაგან ფიგურები ია გიგოლაშვილმა და ნანა მელქაძემ გამოძერწეს.

სახელმძღვანელოში მოცემული ტექსტები საგანგებოდ შემუშავებული ახა-

ლი, ოპტიმალური პროპორციების ორიგინალური შრიფტითაა წარმოდგენილი. წიგნს აუდიოდისკიც ახლავს, რომელზეც „დედაენისთვის“ შექმნილი ორი სიმღერაა ჩანერილი...

გამოსაცემად მზადაა ასევე ძალიან საინტერესო საბავშვო კრებულები. „დიოგენეს“ მკითხველს ამ ორივე გამოცემას თბილისის წიგნის ფესტივალზე წარმოუდგენს.

— „დიოგენეს“ მიერ განხორციელებული საბავშვო და ახალგაზრდული მიმართულების პროექტიდან კიდევ რომელია მნიშვნელოვანი?

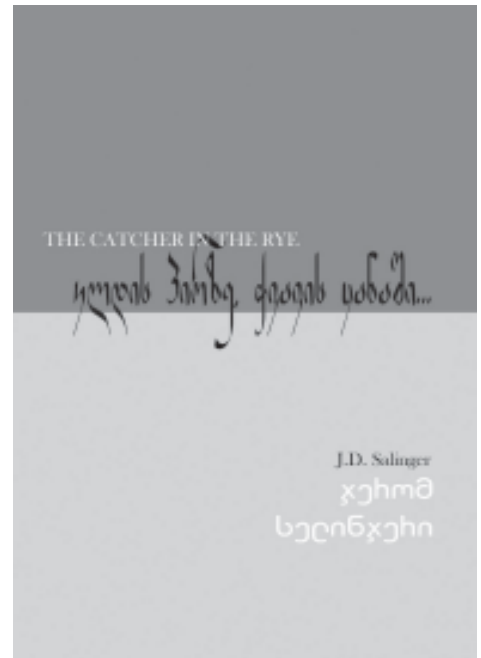
მნიშვნელოვან გამოცემად მიგვაჩნია ბაზარზე უკვე არსებული „ქართული ენის სასკოლო განმარტებითი ლექსიკონი“. მისი ავტორია ქ-ნი თამარ ბეროზაშვილი. ეს წიგნი „დიოგენეს“ არნოდ ჩიქობავას სახელობის ენათმეცნიერების ინსტიტუტთან თანამშრომლობით მოამზადა. ამ აკადემიურ გამოცემაში სასკოლო პროგრამით გათვალისწინებული ლიტერატურული ტექსტების ლექსიკა და ფრაზეოლოგიაა წარმოდგენილი.

არამხატვრულ ლიტერატურასაც გამოცემთ. ამ მხრივ, აღსანიშნავია ფრანგულიდან თარგმნილი ორი საყმაწვილო ენციკლოპედია „სპორტი“ და „მსოფლიო რელიგიები“. სულ მალე გამოვა მესამეც — „მუსიკა“. წინა წლების გამოცემებიდან აღსანიშნავია აგრეთვე „საქართველოს ატლასი მოზარდთათვის“. სულ პატარებს ძალიან მოსწონთ ვასილ გულუურის ლექსების კრებული „ჩიტის მოტანილი ამბები“.

რაც შეეხება უმაღლესი სასწავლებლებისათვის განკუთვნილ სახელმძღვანელოებს, ძალიან საინტერესო და მნიშვნელოვანი წიგნია გრეგორი მენქიუს „ეკონომიკის პრინციპები“. ეს გახლავთ ჰარვარდის უნივერსიტეტის პროფესორის ერთ-ერთი ყველაზე პოპულარული თანამედროვე სახელმძღვანელო უმაღლესი სკოლებისათვის.

— თქვენ სამეცნიერო გამოცემებიც ახსენეთ...

— ამ მხრივ, საინტერესოა ელდარ ისმაილოვისა და ვლადიმერ პაპავას მონოგრაფია „ცენტრალური კავკასია: გეოპოლიტიკური ეკონომიკის მიღწეები“. გა-

მოცემული გვაქვს რელიგიური ხასიათის ლიტერატურაც, ასეთია, მაგალითად, სოლომონ ინაიშვილის მიერ შედგენილი კრებული „გზა ტაძრისაკენ“...

— სამომავლო გეგმები როგორი გაქვთ?

— როგორც გითხარით, გამოსაცემად ვამზადებთ რობერტ მუზილის „უთვისებო კაცის“ მეორე ტომს. ვმუშაობთ უმბერტო ეკოს „ვარდის სახელზე“.

ამ დღეებში წიგნის ყოველწლიურ ფესტივალზე გაიმართება კოტე ჯანდიერისა და მაკა ლდოკონენის მოთხრობების კრებულების პრეზენტაციები. დასაბუთებლად მზადაა „ფრანგულ-ქართული ფრაზეოლოგიური ლექსიკონი“.

სხვა საინტერესო პროექტებიც გვაქვს...

ესაუბრა თამარ ჟურული

წარდგინება

ლიტერატურული ჰრამია „საბას“ ნომინანტები

ნომინაცია წლის საუკეთესო პროზაული კრებული

1. გურამ მეგრელიშვილი, მრავალჯერადი ბოთლები (ბაკურ სულაკაურის გამომცემლობა)
2. მაკა მიქელაძე, წეროს ჯვარი (სიესტა)
3. გიგი სულაკაური, თამაში რევოლვერით (ბაკურ სულაკაურის გამომცემლობა)
4. არჩილ ქიქოძე, მყუდრო (საარი)
5. გელა ჩქვანავა, დაუმთავრებელი ამბავი (დიოგენე)

ნომინაცია წლის საუკეთესო კოეტიპური კრებული

1. დალილა ბედიანიძე, ფიქრდილობა (სიესტა)
2. ბათუ დანელია, MIRABILIS VIT (ინოვაცია)
3. გიორგი ზანგური, წიგნი (შემეცნება)
4. გიორგი მირზაშვილი, ლექსები (სიესტა)
5. მაკა მიქელაძე, ბარათი (სიესტა)
6. ჯუანშერ ტიკარაძე, უკუქცევა (დიოგენე)
7. ნიკა ჯორჯანელი, სუნთქვა ხუთვისას (დიოგენე)
8. ტარიელ ხარხელაური, მინდვრის ფსალმუნები (ეროვნული მწერლობა)

ნომინაცია წლის საუკეთესო რომანი

1. ლაშა ბულაძე, კარიკატურისტი (ბაკურ სულაკაურის გამომცემლობა)
2. თეონა დოლენჯაშვილი, მემფისი (სიესტა)
3. აკა მორჩილაძე, მესაიდუმლის ქამარი (ბაკურ სულაკაურის გამომცემლობა)
4. გურამ ოდიშარია, პრეზიდენტის კატა (უნივერსალი)
5. დავით ქართველიშვილი, ახალი წიგნი (ბაკურ სულაკაურის გამომცემლობა)
6. დათო ჩიხლაძე, ფემინინე (სიესტა)
7. თამაზ ჭილაძე, ბრეიგელის მთვარე (პეგასი)

ნომინაცია წლის საუკეთესო პიესა

1. ლაშა ბულაძე, ნაფტალინი (წიგნის სახელოსნო)
2. ირაკლი სამსონაძე, ყოფილების სარეცელი (ყურნ. „ჭოროხი“, 5, 2008)
3. ბასა ჯანიაკაშვილი, სულიკო (სიესტა)

ნომინაცია წლის საუკეთესო თარგმანი

1. მაია ბადრიძე, რობერტ მუზილის „უთვისებო კაცი“ (დიოგენე)

2. მანანა გიგინეიშვილი, დიდება შენდა (პეგასი)
3. გიორგი ეკიზაშვილი, დანიელ ტენაკის „ძალი, ძალი“ (აგორა)
4. მაგალი თოდუა, სპარსული პოეზიის შედევრები (უნივერსალი)
5. დავით კახაბერი, ანდრე ჟიდის „ყალბი ფულის მჭრელები“ (ინტელექტი)
6. ასმათ ლეკიაშვილი, ემილი ბრონტეს „ქარიშხლიანი უღელტეხილი“ (არეტე)
7. ირმა რატიანი, 100 უძველესი იაპონური ლექსი (სიესტა)
8. გიორგი ქაჯავაძე, გალიუს სალუსტიუს კრისპუსის „თხზულებები“ (ლოგოსი)
9. თეა შურღია და მზია ბურჯანაძე, თანამედროვე სპარსული პროზა „14 სეველიანი ამბავი“ (უნივერსალი)
10. ზაზა ჭილაძე, კენ კიზის „გუგულის ბუდეზე სხვა გადაფრინდა“ (დიოგენე)
11. ირაკლი ჯავახიძე, სერგეი დოვლათოვის „ჩემოდანი“ (ბაკურ სულაკაურის გამომცემლობა)
12. პაატა ჯავახიშვილი, მილან კუნდერას „გამოსათხოვარი ვალსი“ (დიოგენე)

ნომინაცია წლის საუკეთესო კრიტიკა, ესსეისტიკა და დოკუმენტური პროზა

1. ლევან ბრეგაძე, მოთხრობები ლიტერატურაზე (ბაკურ სულაკაურის გამომცემლობა)
2. რეზო ესაძე, ბილონი - კინორეჟისურის შესახებ (კენტავრი)
3. გიგი ხორნაული, ცხოვრება ვაჟა-ფშაველასი (ეროვნული მწერლობა)
4. რევაზ გაჩეჩილაძე, ახლო აღმოსავლეთი, სივრცე, ხალხი და პოლიტიკა
5. ზაზა ფირალიშვილი, ფრაგმენტული მედიტაციები იერონიმუს ბოსხის მხატვრობის შესახებ (კავკასიის სახ. სტრატეგიათა ინსტიტუტი)
6. ლამარა კიკილაშვილი, სახსოვარი (თეთრი გიორგი)
7. გიორგი ლობჯანიძე, მუჰამედის ცხოვრება (კავკასიური სახლი)
8. დათო ტურაშვილი, ჯინსების თაობა (ბაკურ სულაკაურის გამომცემლობა)

ნომინაცია წლის საუკეთესო დებიუტი

1. დიანა ანფიმიადი, შოკოლადი (სიესტა)
2. ხათუნა თავდგირიძე, Homo Totus (ბაკურ სულაკაურის გამომცემლობა)
3. ნიკა თევზაძე, დეტექტივის თავდასავალი (ზეკარი)
4. ლევან კავლეი, ინდოჩინეთი (სიესტა)
5. გიორგი კეკელიძე, ოდები (სიესტა)
6. ლადო კილასონია, ღობე (საარი)

ეკა ჭკადუა
დათო აბულაძე

გაფრენილი ჩიტი

გამომცემლობა „ტრიასი“ დასაბუქდად ამზადებს ექსპერიმენტულ რომანს „გაფრენილი ჩიტი“. გთავაზობთ ამონარიდს ნივნიდან.

ცეცხლისფერთიანი

მე, რა გულევს ამ ღამით ღამეს... სად წავიდა სიმშვიდე?... ფარდაზე უცნაური სილუეტები იხატება. მეშინია და სასათუ-მალს ვიცვლი...

ისევ სიზმარი... რომ დაგამსხვრევს, ნაწილ-ნაწილ დაგყოფს, ათას დაბრკოლებას შეგიქმნის და ბოლოს ისევ რაღაც ახლის ძიების გზას გიჩვენებს...

„— ილარიონ ბიძია, ილარიონ ბიძია... — რა იყო, ბიძია...“

— ომი დაიწყო ილარიონ ბიძია, ომი...“ შემდეგ უკვე ახლანდელი დრო — აუტირებული თინეიჯერები გულიდან ამოხეთქილ თუ კლივიდან ამოგლეჯილ ფრაზას სკანდირებენ: **RED ARMY GO HOME... RED ARMY GO HOME... RED ARMY GO HOME...**

ძილბურანში ჩამესმის სროლის ხმა. გონება პასიურად ფიზიკობს, თუმცა ხმა იმდენად ძლიერია, რომ ტვინის პასიურობა ჩარჩოს სცილდება და ნარმოქმნილი იმპულსი თვალის გახელას ბრძანებს. ვემორჩილები. ყურში ჩარჩენილი სროლის ხანგრძლივობა ტვინში გადაიშუშავდება და მელოდიად ჩაბუქდება ცდილობს. ჩაიბუქდა. ფირი გამჟღავნდა და ნეგატივი-ნელ-ნელა ფორმა მიიღო. ამის ნყალობით უკვე ვითვლი ტყვიამფრქვევიდან გასროლის რაოდენობას. ცამეტჯერ ისროლეს... „ჩაანყვეთ რიგში ცამეტი ტყვია, ცამეტჯერ უნდა მოვიკლა თავი“, — ამეკვივება ნაცნობი ფრაზა. შემდეგ ხანგრძლივი სიჩუმე. შიში და თავდაცვის ინსტიქტი ნელ-ნელა ესტივაციურ მდგომარეობაში გადადის და ძილი ისევ მეუფლება. არ ვიცი რამდენ ხანს გაგრძელდა მშვიდობა. მერე უკვე მეგობართან ვარ სახლში. დამეა. რა მინდა აქ? ან სად არის მისი ცოლ-შვილი? — ვეკითხები თავს და მოულოდნელ ადგილსამყოფელს გაათ-მაგებული გულისძგერით ვათვლიერებ. შუშაბანდში გავდივარ. ცოლ-შვილს არა, მაგრამ მეგობრის შიშით დათრგუნულ თუ ფიქრით დაღლილ სკამზე ჩაძინებულ სიდედრს ვხედავ. ფიქრს და გაურკვევლობას კარზე ტვინის ამაფორიაქებული კაკუნი ჩრდილავს. სიდედრი თვალს ახელს: — მოვიდნენ, უკვე მოგვკითხეს... ჩეკისტები მოვიდნენ. როგორც ჩანს, ისიც სიზმარ-შია. დაძაბულობამ სხვა დროში გადაის-

სწრაფად გახსნას. სამი ერთნაირი უცნაუ-რი ნივთი — დაძენილი ძუაგაყრილი მუყაოს (თუ რაღაც მსგავსი) ფირფიტა, კისერზე ჩამოსაკიდებელი ფირფიტა! კისერზე? რატომ გამიჩნდა ეს აზრი? მე-გობრის და სიდედრის თვალები უს-აზღვრო სევდას გამოხატავენ. — რა იცოდნენ, რომ სახლში სამნი ვიყავით? თუმცა მათ ყველაფერი იციან, — ბუტ-ბუტებს თავისთვის ქალი. შემდეგ სამზა-რეულოში გადის, ნახშირის ნატეხით (საიდან ნახშირი?) ბრუნდება და თი-თოულ ფირფიტაზე ჩვენს სახელს და გვარს, პირად ნომერს და სისხლის ჯგუფს წერს. ეს რაღა? — ვკითხულობ შეშინებ-ული. — ამით უნდა ამოგვიცნონ... როცა აღარ ვიქნებით... — თავაულებლად მპასუ-ხობს მეგობარი. აღარ მინდა არაფრის გა-გონება და იმ წუთას გონებაზე გაცილე-ბით ძლიერ ფეხებს ვემორჩილები. გავრ-ბივარ. მეგობარი ფეხდაფეხ მომდევს, დამენია. — ამის გარეშე გარეთ გასვლა არ შეიძლება, დახარე თავი, — მეუბნება და ძუაგაყრილ ფირფიტას კისერზე მკი-დება. ნამით მეყინება ძარღვებში სისხლი. შემდეგ ვგრძნობ საფრთხის გარდაუ-ვალობას, მოსახდენი ხომ ისედაც მოხდე-ბა და... შიშიც მანებებს თავს. ფილარმონ-იასთან უამრავი ადამიანი დგას ანთე-ბული სანთლებით ხელში. რატომ სანთლ-ებით, და თუ სანთლებით, ღვთის სახლში რატომ არა? — ვერ ვმალავ გაოცებას. სანთლებს არიგებენ. მე და ჩემი მეგობარ-იც ვუერთდებით მათ. შიგნითაც შევალნი-თ. ხალხი აშკარად მეტია, ვიდრე ფილარ-მონია დაიტევდა. ჰო, არ ვიცი, ასე იყო... გარედან ფილარმონია შიგნით სპორტის სასახლე აღმოჩნდა. შუაგულში კი სამკუთ-ხედის ფორმის ეკრანი იყო დამონტაჟე-ბული. და უცებ, „მახარობლი“ ლევიტა-ნის მსგავსი ხმის ტემბრი იქაურობას გა-აყრუებს და გარკვევით მესმის ჩემი სახე-ლი და გვარი. ალბათ, საღამო ხანს, ვილა-ცა ზომბირების ფხვნილის შემცველი თე-ფზი ფუფუს მოზრდილი ნაჭრით გამიმას-პინძლდა, ზუსტად გამოთვალა დრო, ად-გილი და ახლა მეც, ამაღლებული ადგილ-იდან მისი ძალით დააყრობილი და შთა-გონებული, გადაჭედნილ დარბაზს მრავ-ლი მილიონი წლის წინ დედამიწის დიდ ტერიტორიაზე სიცოცხლის ნიშანწყალის გაქრობაზე მოვუთხოვ: — დაირღვა კვე-ბითი ჯაჭვი, — გრგვინავს დარბაზში ჩემი წარმოუდგენლად ძლიერი ხმა. — და-ილუბა პლანქტონი, რომელიც ოკეანეებ-ის ბინადრების ძირითად საკვებს წარ-მოადგენდა. განადგურდნენ ბაქტერიები, რომლებიც მკვდარი ორგანიზმების უტი-ლიზებას ემსახურებოდნენ. ზღვები და ოკეანეები სასაფლაოს დაემსგავსნენ... სა-საფლაო... სასაფლაო... — მე უკვე აღარ მესმის საკუთარი ხმა. სამეკრანიანი მანქა-ნა ირთვება და რატომღაც ჩინეთის კედე-ლზეა საუბარი: „მსოფლიოს დიდ სასა-ფლაოს“ აგებენ... ზომბირებული ბრობო გა-ხვევებული მისწერება ეკრანებს, აღარ ეშ-ინიათ სიკვდილის და „ეკონომიურად მო-მზირლების“ თავგანწირვით არიან მოხი-ბლულნი. — გაუთავებული მშენებლობა დასრულდა. როგორ შექმნეს ადამიანებ-მა მსგავსი საოცრება? — ისევ ისმის „ლევ-იტანის“ გამგებრავი ხმა. — ალბათ, გგო-ნიათ, იძულების წესით? გგონიათ, იქ, ცივ და ნესტიან სენაკებში, უდისციპლინო მუ-შახელს ქვა-ღორღზე მუხლებით აყენებდ-ნენ? არა, ჩემო ხალხო, აქ დასჯის სხვა მეთოდი იყო გამოყენებული. ყველაზე უსუსურებს ან ყველაზე დაუმორჩილე-ბლებს კედლებში ცოცხლად აყოლებდნენ. იყო წარმოუდგენელი თავგანწირვაც, რო-ცა საკუთარ თავს საკუთარივე ნებით სწი-რავენდნენ კედელს. მილიონზე მეტი ადამი-ანი ამ კედლის აშენებას ცოცხლად შეე-წირა. რატომ, რისთვის? იმისთვის, რომ მათი სახით კაცობრიობას ეჩვენებინა დია-დი იდეა, მრავალი ადამიანის სიკვდილით გადარჩენილი „ჩვენი ღირსეული ხალხი“ — არ ჩერდებოდა შემზარავი ხმა... — ნა-მგალი და ურო! აი, რა გვჭირდება ჩვენ, დღევანდელ კაცობრიობას, რათა ვაშე-

ნით „მსოფლიოს უდიდესი სასაფლაოები“ ხალხის კეთილდღეობისათვის... გონებას დაპატრონებული ზომბი ნა-მით პასიურობას იჩენს და გულიც სწრა-ფად ბატონდება მასზე. აი, რას მეუბნება არადიამულად აძგერებული: ის საშიშია, ძალიან საშიში. სიძულვილი და უსამართ-ლობა ყოველთვის იყო მის მხარეს, უბრალო-დ, მან საოცრად „კეთილშობილური“ ნი-ღბის ტარება შეძლო. და შეძლო დღემდე... კიდევ ერთს შეგახსენებ: დიდი ხნის წინ, და მერეც, იყო დრო, როცა მისი „კეთილ-შობილების“ მიმართ რაღაცნაირად ეჭვი გაუჩნდათ ჩემნიარად აძგერებულ შენს მსგავსებს და როცა ეჭვის ფიალა ბოლომ-დე აივსო, რატომღაც ისე მოხდა, რომ და-სახმარებლად, ისევ ამ „საშიშ კაცს“ გაუხს-ნეს გული. არ მისცე შენი შეცდომით მტკი-ვნეულ სიცარიელეს კიდევ ერთხელ დას-ადგურების უფლება... იყავი ღირსეული... აუტირებული თინეიჯერები გული-დან ამოხეთქილ თუ კლივიდან ამოგლეჯი-ლი ფრაზას ისევ სკანდირებენ: **RED ARMY GO HOME... RED ARMY GO HOME... RED ARMY GO HOME...**

როგორც ჩანს, ისევ ღვიძილისკენ მი-ვიღვარ. რაღაც ხმები ბუნდოვნად შემო-დიან ჩემში. რა ხმებია?... სამყაროს გარ-შემო დაგდებული, ჯერ არაფეთქებული ნალმების განაღმვა ხდება? შიშით ვძრნი. შიში იმდენად გადმოდის სიზმრიდან ღვიძ-ილში, რომ უკვე თავს ქვემოთ ცივი ოფ-ლით დანაშაულ ბალიშსაც ვგრძნობ. მაფხ-იზლებს სიცივე. ვახელ თვალს... ღმერთო, გამადლობ, რომ ეს მხოლოდ ზმანება იყო...

უკვე თენდება... მეზობელ ოთახში კომ-პიუტერის მაგიდასთან მჯდარი მამა ვი-ლაცას ინტერნეტში ნარდს ეთამაშება. ღია აივნისა და ჩიტების ჭიკჭიკიც წვდება ყურს... ღმერთო, გამადლობ, რომ გამითენე დღევანდელი დღე...

ვისაუზმე და გარეთ გავვიდე... არ ვიცი საით წავალ. ვიცი, რომ მზერით მოვეფე-რები ქუჩაში ყველას: ბავშვს, მოხუცს, ზრდასრულს, განდევილს, მიუსაფარს, მოკისკისე წყვილებს... მშვიდობა მინდა, ღვიძილი მინდა... ახლა სად ვარ? არ აქვს მნიშვნელობა. ჩემი მზერა ნახევრად და-გრეულ იტალიურ ეზოში, მეორე სართუ-ლის აივანზე შეაღწევს, სადაც მოხუცი ქალბატონი, ალბათ უკვე წლების განმავ-ლობაში მერამდენედ გარეცხილ და დაკე-მსილ გაღუნულ კოლგოტკებს თოკზე ჰფენს. „გაღუნული კოლგოტკები“! მე უკ-ვე მარჩუქეს ღვიძილი. თან ორმაგი. მოპირ-დაპირე მხარეს ჭროლავთვალზეა ქუჩის და-ღმართს მიუყვება. მე პირიქით, აღმართს ვადგავარ. ორი მზერა შეეჯახა ერთმან-ეთს, გაიქცა „გაღუნული კოლგოტკების-კენ“ და ორივეს ერთდროულად გაგვედი-მა... ჰო, ერთდროულად... მივიდე?... დაღ-მართზე მანქანა ჩერდება. ორი ბიჭი ერთ-დროულად ყოფს თავს და ორ ნაშბი ჭრო-ლავთვალზეა აღარ ჩანს... მერე რა... მე დღემდე მარჩუქეს, თანაც ორმაგი... კიდევ ერთხელ გამადლობ ამისთვის ღმერთო...

...მოხუცი ქალი აივანზე შემოფრენილ მტრედს პურის ნამცეცხვს უყრის...

ჭროლათვალზე

რუ გადმომდო მისმა ღვიძილმა, ან რო-გორი ღვიძილი იყო ეს? მწარე, სიტკობით გაჯერებული? ერთხელ ვილაც ჩემიანმა თქვა — ისე უხდება ერთმანეთს წინა კა და თაფლი, ვერც წარმოიდგენო! არ ვიცი, გავსინჯავ ალბათ... ვისზე ვსაუბრობ? თმა კი მიუგავს ცხარე წინაკას, მაგრამ ალბათ

გული აქვს საოცრად თბილი და ტკბილი... მე გავუღიმე და პირველად მარჯვენა მანაც ღვიძილი — ორბროვანი, მრავლისტქმე-ლი, მშვიერი, მწყურვალის, მომლოდინეც და ისეთიც, მეგობრებს რომ გამოგლეჯს და მთის წვერზე აგვიყვანს, სუფთა ჰაერით დაგათრობს, მახვილსაც ჩაგცემს, სისხლს გამოგადენს, მერე სახლში წაგიყვანს, კალმისტარს და ფურცელს დაგაჭრინებს ხელში და თითქოს ეპილეფსიის შემოტე-ვით გამძვინვარებულს ბოლოს და ბოლოს სიმშვიდეს მოგანიჭებს. შემდეგ განმარ-ტობა მოგინდება და ღვიძილს ისევ და ისევ ის შემთხვევითობა მოგგვრის, „გაღუნუ-ლი კოლგოტკების“ სახელი რომ ჰქვია...

— დათო, გაიღვიძე, მეგობრებმა და-გირეკეს — საიქიოში მივდივართ და ნუ დაგვიანებთო, — მომესმა ძილ-ბურანში დედაჩემის ხმა. დაბინდულ ტვინში ნელ-ნელა აღდგა გუშინდელი საღამო: გა-კამკამებული ოთახი, გრძელი მაგიდა, უა-მრავი ცარიელი ბოთლი, მეგობრების არეული სიმღერები, ბოლოს მოლაპარაკე-ბა საიქიოში წასვლაზე... თავი მისკდება, ვერაფრით ვიხსენებ, როგორ მოვედი სახ-ლში. თუმცა, ახლა ამაზე ფიქრის დრო არ არის, ალბათ დამავიანდა და მარტო მო-მინვეს ჩანჩალი, გავიფიქრე...

სწრაფად წამოვხტი სანოლიდან. უცებ მოვწესრიგდი. პიჯაკის ქვეშ ახალთახალი თეთრი პერანგი მეცვა, ჰალსტუხიც ღამა-ზად გამომენასკვა. დედამ შავი პალტო მომაცვა და იმწამსვე...

სწრაფად ჩამოვხტი ტროლეიბუსიდან, აჩქარებული ნაბიჯით გადავჭერი ქუჩა და რომელიღაც უცნობი სახლის სადარბა-ზოში შევედი. ერთი წამით თავში გამიელ-ვა აზრმა, დამემახსოვრებინა სახლის ნო-მერი. დავაპირე დაბრუნება, ბოლოს დამე-ზარა. ფრთხილად ჩავუყვი ჩაბნელებუ-ლი სარდაფის კიბეებს. შიგნით არც ისე ბნელოდა, როგორც თავიდან მომეჩვენა. კედელში დატანებული პატარა სარკლე-იდან მკრთალი არამქვეყნიური შუქი იფ-რქვედა. შესასვლელიც მაშინვე დავინა-ხე — ნავით სავსე პატარა ხვრელი. მომი-ნია პალტოსა და პიჯაკის გაძრობა, სხვა-

ნაირად ვერ შევეტეოდი. გახდას რომ მო-ვრჩი, ფრთხილად შევძვერი ხვრელში, რამდენიმე წამში ფორთხვით მის ბოლოს მივალნიე და სადაღაც ჩავხტი. აღმოჩნდი მცირე, განათებულ ოთახში, რომის კუ-თხეშიც კარი იყო დატანებული. კარი თე-ვალე. ჩემი მეგობრები გატაცებით თამა-შობდნენ პრეფერანსს. დავეკითხე საიქი-ოს შესასვლელზე. გადახედეს ერთმანეთს და დამიწყეს დარწმუნება, რომ იქ შესვლა სულაც არაა საჭირო, რადგან უკან დაბრ-უნება სათუთა... გადაწყვეტილება ვერ შე-მაცვლევინეს. მაშინ მიმითითეს საპირის-პირო კედელზე, რომელზეც რაღაც იყო აფარებული. დინჯი ნაბიჯებით მივუახლ-ოვდი კედელს, უკანასკნელად მივიხედე და...

...ჩემს წინ საოცარი სილამაზის ლურ-ჯი ტბა გადაშლილიყო, რომელსაც ნახე-ვარ რკალად ტყეში ჩაფლული მათა შემორ-ტყმოდა. მოულოდნელად გადაშლილი სანახაობისაგან გაოცებულმა მუხლებამ-დე შევეტოპე წყალში და გავქვავდი. ამ დროს, თითქოს მეხი დამეცა, ისე შემომეს-მა უკნიდან მხიარული ხმა. ძლივს მივხვ-ედი, რომ მე მომმართავდნენ:

— ბიჭო, ნუ გაშტერდი, გამომართვი ეს ბოკალი. მოვიხედე — ჩემს წინ, შემალ-ლებულზე ბავთაშებმული, სმოკინგში გა-მოწყობილი სანდრო იდგა, რომელსაც შამპანურით სავსე ორი სასმისი ეკავა და გაბრწყინებული თვალებით მიღიმოდა...

— ...დათო, დათო, ადე, სანდრომ და-რეკა, გელოდებიან, — მომესმა დედაჩე-მის უკმაყოფილო ხმა და კარის ჯახუნია...

როლა. ფხიზლდება და შუშაბანდს ნერვუ-ლი ნაბიჯებით წინ და უკან ტყეპნის. თვალებით სიძეს ეძებს. შვილს და შვილ-იშვილებს რატომ არა?... გაახსენდა. ისინი ხომ სადაღაც გადამალეს. კარზე კაკუნი მეორდება. ქალი შიშით გაფართოებული თვალებით შემუდარება გარეთ გახედვას. მეც თითქოს არ მეშინია (ეს მხოლოდ მა-შინ, როცა ვხედავ, რომ ჩემზე მეტად სხ-ვას ეშინია), ვანყარებ მას და კარს ფრთხ-ილად ვაღებ. არავინ ჩანს. გავთამამდი და გავედი გარეთ. კიბის პირველ საფეხურზე ქალაქის პატარა ჩანთა გდია. ხელში ვიღებ და ვბრუნდები. რა უნდა იყოს? ცნობისმოყვარეობა მაიძულებს მის

გავერდოდა

დავიბადე სერბიაში, ბელგრადში, დუნაის ნაპირას, 1929 წლის 15 ოქტომბერს, ჩემი ზოდიაქოს ნიშანი სასწორი, დამატებითი ნიშანი — ღრიანკალი.

მამაჩემი მოქანდაკე იყო, დედა ფილოსოფიას ასწავლიდა გიმნაზიაში. ორივე გიჟდებოდა სპორტზე, განსაკუთრებით თხილამურებითა და ტანვარჯიშით იყვნენ გატაცებული. ყველაზე მძაფრი შთაბეჭდილება დამრჩა დედაჩემის ნათესავებისგან, რომლებიც დუნაის გადაღმა, მდინარე ტამიშის პირას, ქალაქ პანჩევოში ცხოვრობდნენ. იქ სახლი ჰქონდათ, პანჩევოს შემოგარენში კი ხუტორი — ცხენებით, ძროხებით, საჯინბოებით, ჭით და ვენახებით. ერთხელ ტამიშზე ნავით ვსერილობდით. მოგვეყურა ბაღა დავინახეთ, ნაპირს მივაღვიძეთ და საზამთრო ვიყიდეთ ყარაულისგან, რომელსაც ძაღლი ჰყავდა და სიმინდის გამხმარი ღეროებისგან შეკრულ ხუხულაში ცხოვრობდა. საზამთროს დასაჭრელად დანა გვათხოვა. ჩემმა დამ ყარაულს ჰკითხა, თქვენი ბატონი კეთილიაო? „აბა, კეთილი! — უპასუხა ყარაულმა, — ერთი მაგის დედაც ვატირე!“ მერე ბატონის ვინაობა ვკითხეთ და მივხვდით, რომ საკუთარი საზამთრო გვიყიდა. ბატონი ბაბუაჩემი აცა აღმოჩნდა. პანჩევოს ამ ჯაღოსნური სამყაროდან რაღაც ჩემს პროზაშიც გადამოვიდა.

ბელგრადში ვსწავლობდი, ყარა-გიორგის სკოლაში. მამაჩემმა ერთ დღეს მიმიყვანა, საბუთები გააფორმა და მითხრა, ყოველ დღით, რვა საათზე შენ თვითონ მოხვალ გაკვეთილებზე. ასეც ვიქცეოდი. სკოლა სახლის გვერდით იყო და უცნაურიც თითქოს არაფერი ყოფილა. ისე, ჯერ კიდევ სანამ სწავლას დავიწყებდი, ფრანგულ საბავშვო ბაღში დავდიოდი, რომელიც იმავე ეზოში იყო, სადაც სკოლა. მახსოვს სასაცილო ფრანგი ქალი, რომელსაც დეიდა დროს ვუძახებდი. ბელგრადის უნივერსიტეტში 1949 წელს შევედი, 1954 წელს დავამთავრე ფილოსოფიური ფაკულტეტის ლიტერატურის განყოფილება. მახსოვს კვამლით სავსე აუდიტორიები, რომლებიც ნახევრებით ბებოდა, სველი პალტოების და შინელების სუნი. ბევრი ჩემი თანაკურსელი პირდაპირ ჯაროდან მოვიდა სასწავლებლად. ეს ყველაფერი იმდენი ხნის წინ იყო, რომ უკვე მართალია ალარ არის — ასე ვფიქრობ დროდადრო იმ დღეების გახსენებისას. ასეა თუ ისე, მაშინ შემეძლო დღისა და ღამის ნებისმიერ დროს შეწერა. ახლა მხოლოდ საღამოობით ვწერ, ან დღიდანვე.

წინაპრები

ჩემს გვარში მწერლები ჯერ კიდევ XVII საუკუნეში იყვნენ. ჩვენს ოჯახში ვიღაც ყოველთვის იყო დაკავებული ლიტერატურით. ემერიკ პავიჩმა 1768 წელს ბუდიშაში გამოაქვეყნა ლექსების წიგნი. იგი ხალხური ეპოსის ათმუხლიანი ლექსით წერდა. მე თვითონ ბავშვობიდან მინდობდა დავემსგავებოდი ბიძაჩემს, ნიკოლა პავიჩს, რომელიც მაშინ, XX საუკუნის შუა წლებში, ცნობილი მწერალი იყო. ჩვენი ოჯახის ლიტერატურული ტრადიციების გაგრძელება მინდობდა და მიხარია, რომ ეს მოვახერხე. ბიძაჩემი ნიკოლა, რომელიც ბრწყინვალე მთხრობელი იყო, ბაბუაჩემი აცა და დეიდაჩემი ემილია ხშირად იხსენებდნენ ოჯახის ამბებს და ძალიან მიყვარდა მათი მოსმენა. ამასობაში უნებლიეთ ვსწავლობდი ზეპირი თხრობის ოსტატობას. პანჩევოში ოთხი ბებო მყავდა. ერთ-ერთი — კოზარა — მზეთუნახავი იყო და სილამაზე ღრმა მოხუცებულობაშიც შეინარჩუნა. თავის დებზე უკეთ ზეღადავ ცომა და ზოდიაქოს ყოველ ნიშანზე სიმღერები იცოდა. მოგვიანებით იმ სიმღერებს XVIII-XIX საუკუნეების ძველებურ კალენდრებში ვნახულობდი.

პანჩევოში დაწერილი ჩემი პირველი მოთხრობები დაიკარგა. ერთი მოთხრობა ბებერ მწყემსზე იყო, რომელსაც ჩვენი ძროხები დაჰყავდა საძოვარზე, მეორე — ვინმე მარიამზე, რომელიც პატარა ბიჭს უყვარდა. ამ მოთხრობას ერქვა „მარიას საში შეცდომა“. ორივე სკოლის გაზეთში მოათავსეს და კედელზე ჩამოკიდეს 1946 თუ 1947 წელს. მას მერე აღარ მიხახავს. ალბათ პირველი მოთხრობები იმას ჰგავდა, ახლა რომ ვწერ და თანდათანობით ისევე მიდიან ჩემგან, როგორც მიდიან მშობლიური სახლიდან შვილები, ვისი ბედიც ჩვენს ხელში აღარ არის. ასეც უნდა იყოს. შვილები მშობლებს უნდა სჯობდნენ, ნაწარმოებები — ავტორს.

პირველი სიყვარული

რამდენიმე „პირველი“ იყო. ხსოვნაში ყველა ამერია, და ახლა მხოლოდ იასამნისფერი მახსოვს. ერთი გოგოს კაბის ფერი პირველმა დიდმა სიყვარულმა ბევრი რამე მასწავლა. გავიგე, რომ სიყვარულს საშინელი ტანჯვა მოაქვს და რომ მიუტყვევებელი შეცდომების ჩადენის ათასობით შესაძლებლობას გვაძლევს. მახსოვს მუსიკა, რომელიც გვაკავშირებდა; მახსოვს, როგორ გავუგზავნე წერილი ვილაც სხვას და როცა გავგზავნე, მერეღა მივხვდი, რომ მისამართი ამერია. ველარაფერს გამოვასწორებდი. ეს წერილი, როგორც ახლა ვხვდები, კარგად, გულწრფელად იყო დაწერილი. ნამდვილი სასიყვარულო წერილი. კატასტროფა.

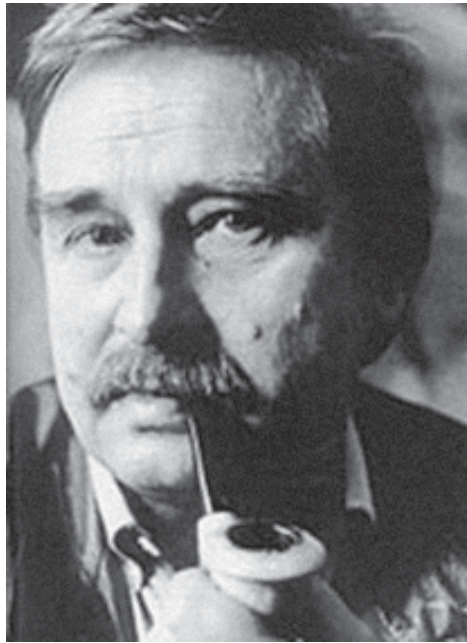
პილოტობრაფია

ჩემი აზრით, ლიტერატურამ წაიღო ჩემი ცხოვრების მნიშვნელოვანი ნაწილი. ამიტომ დავწერე, რომ ბიოგრაფია არ გამ-

სადაც გავიზარდე, დილაობით ხშირად ჰყვებოდნენ, ღამით ვის რა ესიზმრა, ხანდახან სულ ორი სიტყვით. ამ სიზმრებს ვიმახსოვრებდი, ხანდახან ვინერდი — სხვებისასაც და ჩემსასაც. ერთმა ამერიკელმა კრიტიკოსმა სწორად დანერა, რომ ჩემს ნაწარმოებებში სიზმრები „იმ როლს არ თამაშობს, რასაც ფროიდთან და რომ პავიჩს სიზმრები სხვანაირად ესმის“...

მოგზაურობა

მოგზაურობის დიდი მოყვარული არ ვარ. კარგად მახსოვს, ცხოვრებაში პირველად ცხენს როგორ მოვანახტი. აი, თვითმფრინავით პირველი გაფრენა კი სრულებით არ მახსოვს. ორივე შემთხვევაში უმართავი ურჩხული მოვათვინიერე, რომელიც ჩემზე გაცილებით სახიფათო და სწრაფი იყო. მისი მოძრაობის მართვა მხოლოდ ალაგ-ალაგ შეესაბამებოდა ჩემს სურვილს. მღელვარებით ვიხსენებ ბაბუაჩემის შავ, ლაქით შეღებულ ეკიპაჟს, ბორ-

მილორად პავიჩი — პასუხები ფრანგი ჟურნალისტის კითხვებზე

აჩნია, მაქვს მხოლოდ ბიბლიოგრაფია. თუმცა ცხოვრება ჩემს ლიტერატურაში ენის შემოვებით აღწევს, ლიტერატურა იბადება ცხოვრების მაჯისწვრივს ყურისგან. ასე იყვნენ ერთ დროს საეკლესიო მქადაგებლები ან, კიდევ უფრო ადრე, საბერძნეთისა და რომის ანტიკური ორატორები. რაც შეეხება სიზმრებს, ისინი მიმითითებენ, როგორ შეიძლება ლიტერატურის გადარჩენა მწყობრი ენისგან. სიზმრები მწყობრი არ არის, ლიტერატურა კი მით უკეთესია, რაც უფრო მიუახლოვდება სიზმრებს. აი, რატომ ვცდილობ, ავითვისო და შევთავაზო მკითხველს სიმწყობრეს მოკლებული პროზის ახალი სახეობები, მაგალითად, ჩემი რომანები და მოთხრობები ლექსიკონის, წყლის საათის, ტაროს ბანქოს ან ასტროლოგიური სახელმძღვანელოს ფორმით.

ვწერ ძალიან ნელა, უფრო ხშირად, საწოლში, ღამით, გონებაში. ხანდახან მეშინია, რომ რამე მარჯვე ფრაზას ვერ დავიმახსოვრებ, შუალაშისას ვდგები და ჩანანერებს ვაკეთებ. ვწერ ფანქრით, ნითულყდიან რვეულებში, რომლებსაც ჩემთვის იასმინა ყიდულობს, და მერე გადამაქვს კომპიუტერში. რომანი სიზიფეს შრომაა, იოლად იმ განსხვავებით, რომ ქვა, საბედნიეროდ, კი არ გვიბრუნდება, არამედ მთის მეორე ფერდობიდან პირდაპირ ხელში უგორდება მკითხველს. თითქოს ცხელ კარტოფილს აგდე ბელიდან და ვინც დაიჭერს, იმან იფიქროს, რა უყოს. რომანში წინასწარ არაფრის მოფიქრება არ არის საჭირო, უნდა აცალოთ, რომ თქვენში გაიზარდოს და მხოლოდ ოდნავ შეაშველოთ ხელი აღმართში. თავიდან ყველაფერი ნელა და გაჭირვებით მიდის წინ, ქვა აღმართში არ გაქორჩილებათ და იღლებით. და როცა ბოლოს და ბოლოს მწვერვალს მიაღწევთ, თქვენი რომანი ციცაბოდან წყდება, სულ უფრო და უფრო სწრაფად მიგორავს ქვემოთ, ახლა თქვენ ველარ ენევიტ და ძალაგამოღებული ცდილობთ, მიმართულიყო მისცეთ, რომ სადმე ხევში არ ჩაიჩეხოს. ძალ-ღონეს ის სულ უფრო და უფრო იკრებს, თქვენ კი თანდათანობით გელევათ. სად გაჩერდება, არც თქვენ იცით და არც იმან. თუ გავამართლათ, ეს სწორედ თავის ადგილზე მოხდება, იმ პირობით, რომ როგორც მწერალი, ჭკუის ჭყლეტვას მოეგებებით და ხელს არ შეუშლით. მოკლედ, სახლს საძირკვიდან აგებენ, რომანს — სახურავიდან. როცა დაასრულებთ, საკუთარ თავს პროზით უთხარით ის, რაც პუშკინმა ლექსად უთხრა, როცა „ევეგნი ონეგინი“ დაასრულა.

სიზმრები

რომანი „ხაზარული ლექსიკონი“ ბუნდობლად წარმომედგინა ჯერ კიდევ სტუდენტობისას; ეს იყო დაახლოებით 1953 წელს, როცა ამ თემას შევეჯახე კირილესა და მეთოდეს ხაზარულ მისიაზე კითხვისას. იდეა მხოლოდ სამოცდაათიან წლებში მომნიფდა, როცა გადავწყვიტე, ლექსიკონის სტრუქტურის მქონე წიგნს დანერა. რომანი 1978 წელს დავეწყო და 1983 წლამდე ვწერდი. იგი 1984-ში გამოქვეყნდა. ჩემი აზრით, სიზმრის სტრუქტურა არამწყობრი თხრობის (ნონლინეარ ნარატივის) სრულყოფილი მატრიცაა. სიზმრები „ხაზართა ლექსიკონსა“ და ჩემს სხვა წიგნებში არაერთგვაროვანია. ოჯახში,

ბლებზე წითელი ჩხირებითა და მინის ლაპლაპა ფანრებით. სამწუხაროდ, ამ ეკიპაჟმა სამუდამოდ მოგჭამათ ჭირი ქალაქ პანჩევოს სარაიაში, მე კი იძულებული გავხდი, რის ვაი-ვაგალაბით შენანალა ქვეყნიერებაზე. მერე ჩემმა წიგნებმა ისეთი სისწრაფით დაიწყეს ფრენა ამქვეყნად, რომ თვითმფრინავით მომიხდა მგზავრობა. ნიუ-იორკი, მოსკოვი, პარიზი, რომი, მილანი, ბარნელონა, მადრიდი, ლონდონი, ედინბურგი. კანადა. შორს, ჩვენს ქვემოთ, ბევრი წყალია. ტურნე, რომლის დროსაც ოთხ ენაზე უნდა ვიკითხო ჩემი პროზა და ველაპარაკო ჟურნალისტებს. ამ მოგზაურობებისას სარკეში ჩემი გამოსახულება ბერდება. მე თვითონ ვერა ვგრძნობ, რომ ვბერდები. მაგრამ ვნახე, რომ ის ქალაქებიც ბერდებიან, სადაც ვყოფილვარ. ამკარაა, რომ ბერდებიან, მაგრამ ეს ორგვარად შეიძლება მოხდეს. მაგალითად, ვენას ან ვენეციას საკუთარი გაახალგაზრდავების მცდელობა აბერებს, მოსკოვი კი XXI საუკუნის დასაწყისისთვის გაახალგაზრდავდა, რადგან დაბერდა. ეს ქალაქებში ქვის ფერსაც ეტყობა. ამაზე რომ ვფიქრობ, ჩემი მოგზაურობები სხვაგვარად წარმომიდგება. სინამდვილეში ადამიანი მარადიული მგზავრია. ლოკონისა არ იყოს, ადამიანს წარსულის ლორწოვანი, უხილავი, გამჭვირვალე კვლი მოჰყვება, და როგორც ლოკონისა დაათრევს თავის სახლს, ისე დაათრევს ზურველ ადამიანი საკუთარ მომავალს. ყოველ საღამოს ამ სახლში იმალდება ღამის გასათევად. საით მიდის მისი გზა?

ჩაით დახატული პეიზაჟი

ჩემი რომანი „ჩაით დახატული პეიზაჟი“ არის წიგნი ჩემს ყოფნაზე ათონის წმინდა მთაზე. საბერძნეთში სხვადასხვა მონასტრებში ვცხოვრობდი, ყველაზე დიდხანს — სერბიულ მონასტერში, ხილანდარში, რომელიც რომანში დანვრილებითაა აღწერილი. იქ, მონასტერში, გავიგე, რომ ყოველმა ჩვენგანმა შეიძლება, თავი იცნოს ბერობის ორგვარი სახეობიდან ერთ-ერთში. ყოველ ჩვენგანს შეუძლია, შეამომოს, ვინ არის ცხოვრებაში, იდიორიტშიკოსი (განდებელი) თუ კენობიტი (რომელიმე საძმოსთან დაკავშირებული, სხვებთან ერთად მცხოვრები ბერი). ამას რომ მიხვდება, ბევრ ახალ რამეს გაიგებს საკუთარ თავზეც და საკუთარ მონოდებაზეც ამქვეყნად.

ქსალში

ლიტერატურა უნდა მოერგოს ახალ ელექტრონულ ეპოქას, სადაც უპირატესობა ენიჭება არა თანაბარ, მწყობრ, თანმიმდევრული რგოლებისგან შემდგარ ლიტერატურულ ნაწარმოებს, არამედ იკონიზირებულ სახეს, ნიშანს, სემიოტურ სიგნალს, რომელიც შეიძლება, ნამძი გადაიცეს, XXI საუკუნე ხომ სწორედ ამას მოითხოვს. შეიძლება, იდეალურად ჩაითვალოს ტექსტი, რომელიც ბორგავს და იტოტება, ჩვენი აზრებით, ან ჩვენი სიზმრებით. ამიტომ გადავწყვიტე, რომ ჩემს პროზას ინტერაქტიული, არამწყობრი სტრუქტურა უნდა ჰქონდეს. ასეთი ტექსტი იოლი საკითხავია ინტერნეტით, და იქ ჩემს თითქმის ყველა წიგნს ნახავთ. მკითხველებს კომბინირებული კითხვა შევთავაზე. მოკლედ განვმარტავ. ჩემს რომანს

„საწერი მოწყობილობების ყუთი“ ორი დასასრული აქვს — ერთი წიგნშია, მეორე — ინტერნეტში. წიგნში მითითებულია ელექტრონული მისამართი, და ვისაც უნდა, ყველას შეუძლია, წიგნის კითხვა შეუთავსოს ინტერნეტის ქსელში რომანის დასასრულის კითხვას. დავსძენ, რომ ეს ბევრს უნდა. ჩემი რომანის „ვარსკვლავთა მანტია“ ორი თავი მხოლოდ ინტერნეტში არსებობს. წიგნში ისინი უბრალოდ, არ არის. და ასე შემდეგ. ახლახან ბელგრადში გამოვიდა კომპაქტ-დისკი „ხაზართა ლექსიკონის“ მშენივრად ელესტრიკული ტექსტით. ეს ვერსია ყველაზე თვალსაჩინოდ წარმოადგენს, როგორ შეუძლია მკითხველს, კლავიატურის საშუალებით თავად გაიკვილოს გზა რომანში. ძველი კლასიკური ლიტერატურის ეპოქასთან შედარებით ახლა მწერალი გაცილებით უკეთ უნაწილებს თავის როლს მკითხველს. რაც შეეხება მწერლის სამყაროზე გავლენას, ამაზე ერთს ვიტყვი — სამყარო გაცილებით უარესი იქნებოდა, ვიდრე დღესაა, რომ არ არსებობდა მხატვრული შემოქმედება, ჰომეროსიდან მოყოლებული დღემდე, რომელიც მაინც აუმაჯობებს სამყაროს. გამომცემლებისგან ვიცი, რომ მთელ ქვეყნიერებაზე ჩემი მკითხველების რიცხვი ჭარბობს ნებისმიერი სახელმწიფოს ჯარის რიცხვს, ზოგიერთ მწერალს, კი, როგორცაა, ვთქვათ, ჰარი პოტერზე რომანების ავტორი, ქალბატონი როულინგი, უფრო მეტი მკითხველი ჰყავს.

ცხოვრების მთავარი მოვლენები

პირველ რიგში — ლიტერატურა, მეორე: უფალმა ორი დიდი სიყვარული მაჩუქა. ერთი უბედური, მეორე — ბედნიერი. ყოველმხრივ. მესამე: ომში მონაწილეობა არ მიმიღია და არ მომიკლავს — ერთი ომი ჩემი ცხოვრების დასაწყისს დაემთხვა და ძალიან ახალგაზრდა ვიყავი საიმისოდ, რომ იარაღი ამელო; მერე, როცა ჩემი ცხოვრების მინურულს იფეთქა ომმა, ამ საქმისთვის უკვე ბებერი ვიყავი.

სამყარო მომავალში

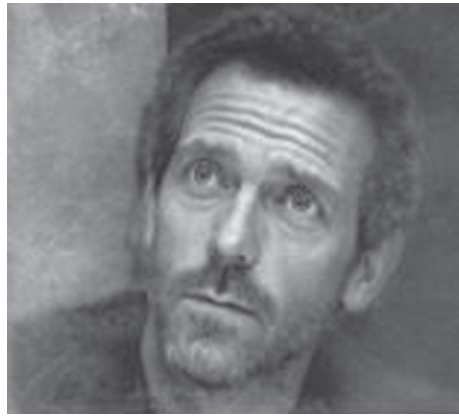
წინასწარმეტყველი არა ვარ. და მომავლის ვარაუდი მხოლოდ ალლოთი შემოიძლია. ხანდახან მეჩვენება, რომ ჩემი მომავალი ბევრჯერ დამსიზმრებია, მაგრამ ვერ გამოვიდა. ერთხელ ვთქვი, რომ მომავალი საჯინბოა, საიდანაც შიში გამოდის. როგორ შესძლებენ ადამიანები მერწყულის ახალ ათასწლეულთან შეჩვევას, მათი ხელით შექმნილთან შეგუებაზე? როგორ შესძლებენ შეგუებას იმ საშინელ სისწრაფესთან, რომლითაც უკვე დღესდღეობით, XXI საუკუნის დასაწყისში ცხოვრობენ? როგორ ვიცხოვროთ ორი დღე ერთ საათში? რა ვუყოთ წარსულს?

მკითხველი

ჩემი მკითხველი უნდა მიყვარდეს, მაგრამ მე არ გამომიდის, რადგან შეუძლებელია, გიყვარდეს დაუბადებელი შვილთამკვილი, გინდაც ძალიან გგავდეს. მაგრამ ის მაინც ვიცი, რომ ლიტერატურას მომავალში მწერლები კი არა, მკითხველები მიუძღვებიან, ამქვეყნად ნიჭიერი მკითხველი ხომ გაცილებით მეტია, ვიდრე ნიჭიერი მწერალი.

„მადამ ბოვარის“ ხელნაწერის საილუმო გაცხადი

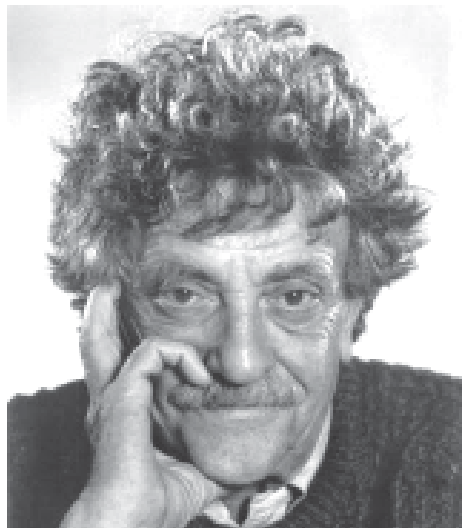
საფრანგეთის უნივერსიტეტში გაცხადილია საიტი, რომელიც მთლიანად ეძღვნება ხელნაწერს, რომანისა „მადამ ბოვარი“. ექვსასამდე ენთუზიასტმა ჩვიდმეტი ქვეყნიდან, რომელთა რიცხვიც შედის დიდი ბრიტანეთი, ბულგარეთი, იაპონია, ავსტრია, და სხვა ქვეყნები გაშიფრეს 4 600 ხელნაწერი ფურცელი. ამ პროექტში მონაწილეობდა თექვსმეტიდან სამოცდაათქმეტი წლამდე ასაკის ადამიანი. ათი წელი გრძელდებოდა რომანის ხელნაწერების გაცხადი. ამ პროექტისთვის 120 ათასი ევრო გამოიყო.

ჟან-ლუკ-პინაგრემ. ბრიტანელი მკითხველი რომანს „იარაღით მოვაჭრე“ ჯერ კიდევ 1997წ. გაეცნო და დიდი პოპულარობაც მოიპოვა. ფრანგულ ენაზე თარგმნილია ასევე ყველასთვის ცნობილი „ეკიმი ჰაუსი“.

ჰიუ ლორი ფლობს ბევრ პრესტიჟულ ჯილდოს, არის „ოქროს გლობუსის“ ლაურეატი. მსახიობს ჩაფიქრებული აქვს ახალი რომანის, „იარაღით მოვაჭრე“ ეკრანიზაცია, გადამდგარი სამხედროს ტომას ლანგეს შესახებ.

კურტ ვონეგუტის გამოქვეყნება ნანარმოებზე დღის სინათლე იხილა

მსოფლიოში ცნობილი გამომცემლობა Delakorte Press აპირებს გამოსცეს ნიგნი სახელწოდებით „შეხვედ ჩიტს“. სწორედ ამ კრებულში შევა ვონეგუტის დაუბეჭდავი ნანარმოებები. ნიგნი მხატვრულად გაფორმდება ავტორისეული ილუსტრაციებით. გამომცემლობა Delakorte Press დიდ სიურპრიზს უმზადებს ამერიკელი მწერლის შემოქმედების თაყვანისმცემლებს. დღის სინათლეს ელოდება მწერლის ვაჟიშვილის, მარკ ვონეგუტის წერილების და მოგონებების კრებული.

შექსპირის ცნობილი პორტრეტის დედანი აღმოაჩინეს

ლონდონში შექსპირის ცნობილი პორტრეტის პრეზერვაცია გაიმართა. იგი 1610 წელს უცნობი მხატვრის მიერაა შესრულებული. პრეზერვაციას, რომელიც მეთიფერიის რაიონის ერთ-ერთ პრესტიჟულ სახლში მოეწყო, ცნობილი შექსპიროლოგები და ჟურნალისტები ესწრებოდნენ მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყნიდან. როგორც ჩანს, პორტრეტი შექსპირის ახლო მეგობარმა, გრაფმა რაუტგემპტონსკიმ შეუკვეთა. მხატვრის ვინაობა მხოლოდ 2006 წელს გაირკვა, როდესაც კობზის ოჯახის ერთ-ერთმა წევრმა, ლონდონის ნაციონალურ გალერეაში შექსპირის პორტრეტის ასლი ნახა. მათ ოჯახში წლების განმავლობაში სწორედ უცნობი მხატვრის მიერ შესრულებული შექსპირის პორტრეტი ინახებოდა.

ჰიუ ლორიმ ფრანგი პკითხველის გულავი დაიპყრო

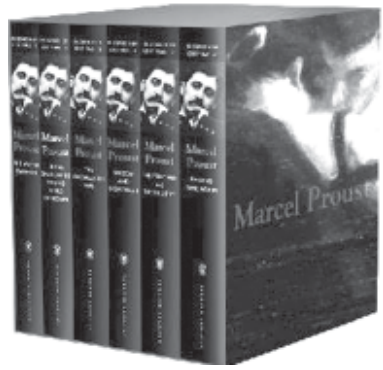
ცნობილი ბრიტანელი მსახიობის ჰიუ ლორის რომანმა „იარაღით მოვაჭრე“ ფრანგ მკითხველში დიდი აჟიოტაჟი გამოიწვია. რომანი ფრანგულად თარგმნა

ჯორჯ ბუში მემუარების გამოქვეყნებას აპირებს

ამერიკის შეერთებული შტატების ყოფილი პრეზიდენტი აპირებს დაწეროს ნიგნი რეალური საპრეზიდენტო მოღვაწეობის შესახებ. როგორც ცნობილია, მემუარებს 2010 წლისთვის გამომცემლობა Crown Publishing Group დაბეჭდავს. ნიგნის სავარაუდო სათაურია „გადანყვეტილების მიღებისას“. ძირითადი ყურადღება გამახვილებულია ჯორჯ ბუშის მიერ მიღებულ საეჭაპო გადაწყვეტილებებზე, რომელთაც მსოფლიოს ისტორია გარკვეულწილად შეცვალა. მათ შორისაა ერაყის ცნობილი მოვლენები და ყოფილი პრეზიდენტის ოჯახის წევრების ურთიერთდაპირისპირება.

მარსელ პრუსტი პირველია

ინტერნეტ-საიტის გამოკითხვა „ტელერამამ“ 10 პოპულარული ფრანგი მწერალი შეარჩია. მონაწილეებმა 10 საუკეთესო მწერლის 10 ნაწარმოები დაასახელეს.

როგორც გაირკვა, მარსელ პრუსტი დღემდე რჩება ყველაზე პოპულარულ ავტორად ციკლით „დაკარგული დროის ძიებაში“. როგორც Lenta.ru წერს, ესეისტმა ოლივიე დეკურამ რომანის მნიშვნელობაზე ისაუბრა: „ეს არის ამოუწურავი, უსასრულო, მრავალმხრივი ნიგნი, რომელიც XIX საუკუნის ფესვები იგრძნობა და ასევე ძალიან თანამედროვეა. შესაძლებელია იგი სხვადასხვა ასაკში ნაიკითხო და ყოველ ჯერზე აღმოაჩინო რაღაც ახალი“. საუკეთესო მწერლებს შორის აღმოჩნდნენ: ფლობერი, ჯოისი, კაფკა, რემბო.

გრამ სვიფტმა თავისი არქივი ბრიტანეთის ბიბლიოთეკას მიჰყიდა

ბრიტანეთის ბიბლიოთეკამ გრემ სვიფტის არქივი შეიყიდა. მასვე ეკუთვნის მწერლის ხელნაწერები და კორექსონდენციები. მკვლევარებში განსაკუთრებულ ინტერესს სვიფტის მიმოწერა იწვევს. გაყიდულ ნაწარმებში გრემ სვიფტს 100 000 ფუნტი სტერლინგი გადაუხადეს. სვიფტი ბუკერის პრემიის ლაურეატი გახლავთ, რომელიც ავტორს რომან „უკანასკნელი განკარგულებისთვის“ მიენიჭა.

ნიგნის ბაზრობა კვიტაუნში

ეკონომიკური კრიზისის მიუხედავად, კვიტაუნში წელს ნიგნის ბაზრობა გაიმართება. მასში 29 ქვეყნის 250 გამომცემლობა მიიღებს მონაწილეობას. ბაზრობას ცნობილი ავტორები ესტუმრებიან. მათ შორის იქნება ანდრე ბრინკი, რომელიც ინგლისურ და აფრიკულ ენებზე წერს. ასევე, ჯონ ვან დე რაცი, ყველაზე პოპულარული ახალგაზრდა დრამატურგი და რომანისტი ივან ვლადისლავიჩი. სპეციალური მონვევით კვიტაუნში ჩამოვა ცნობილი ინგლისელი მწერალი ადელ პარკი.

ნიგნის ბაზრობა გაიმართება დევიზით „განათლება მომავლისათვის“. მას 50 000-მდე ადამიანი დაესწრება. მნიშვნელოვანი ადგილი დაეთმობა სასწავლო ლიტერატურას. ბაზრობის დირექტორმა, ვანესა ბადრუდინმა აღნიშნა, რომ კვიტაუნში 4 მილიონი ადამიანი ცხოვრობს, მკითხველად კი 600-700 ათასი გვევლინება. სწორედ ეს არის ამ ქალაქის მიზიდველობა.

რომში გოგოლის პრემია დაწესდა

რომში ცნობილი რუსი კლასიკოსის, გოგოლის სახელობის პრემია დააწესეს. დაჯილდოების სახეიმო ცერემონიალი მედიის ვილაზე გაიმართება, სადაც ფრანგული აკადემია ფუნქციონირებს. აღნიშნული პრემია მწერლის დაბადებიდან 200 წლისთავს მიეძღვნა. მალე რომში ეს თარიღი საზეიმოდ აღინიშნება. გოგოლი იტალიაში რვა წელი ცხოვრობდა და სწორედ აქ დაწერა თავისი ცნობილი რომანი „მკვდარი სულელები“.

ბრიტანეთის ბიბლიოთეკის 9 000 ნიგნი დაიკარგა

როგორც ცნობილი გახდა, ბრიტანეთის ბიბლიოთეკიდან დაახლოებით 9 000 ნიგნი დაიკარგა. მათ რიცხვში შედის ალორძინების ხანის თეოლოგიისა და ალქიმის ტრაქტატები, შუასაუკუნეების ასტრონომია და პიტაგორის ცნობილი ნიგნის — „ჩემი ბრძოლა“ უნიკალური გამოცემა. ბიბლიოთეკიდან გაქრა ასევე XIX-XX საუკუნეში გამოცემული ცნობილი რომანები.

მურაკამი მსოფლიოს ახალი საშობრობა დაანახა

იაპონელი მწერლის, ჰარუკი მურაკამის აზრით, თანამედროვე მსოფლიოს მთავარ საშობრობად მზარდი რელიგიური სექტები მოიაზრება. მწერალი საფრთხეს ხედავს ფუნდამენტალიზმში, რომელმაც მარქსისტული იდეოლოგია ჩაანაცვლა. ეს განცხადება მან ახალი რომანის, „1Q84“ გამოქვეყნების შემდეგ გააკეთა. შვიდწლიანი პაუზის შემდეგ დაწერილ მურაკამის ამ ნაწარმოებს დიდი გამოხმაურება ჰქონდა და გასულ თვეში მილიონ ორასი ათასი ეგზემპლარი გაიყიდა. ეს არის თავისებური პასუხი ჯორჯ ორუელის ცნობილ რომანზე „1984“.

რომანს საფუძვლად დაედო ერთი ექსტრემისტული იაპონური სექტის სასამართლო პროცესი. ნიგნში აღწერილია, როგორ გარდაიქმნა მემარცხენე რევოლუციური დაჯგუფებები ფუნდამენტალისტურ სექტად; რომ მარქსიზმმა ამოწურა სასიცოცხლო ძალები და გაიზარდა ინტერესი სექტანტური რელიგიებისადმი. ადამიანებმა შეწყვიტეს აზროვნება და მათთვის უფრო იოლია სხვისი იდეების გამოყენება.

ლიტერატურული გაზეთი

გამოდის საქართველოს კულტურის, ძეგლთა დაცვისა და სპორტის სამინისტროს ფინანსური მხარდაჭერით

რედაქტორი ირაკლი ჯავახაძე
რედაქტორის მოადგილე უჩა შერაზადიშვილი
ჟურნალისტები ხათუნა აღხაზიშვილი, თამარ ყურული
ტელ.: 292196; მობ. ტელ.: (877)742277; (899)269852; e-mail: litgazeti@yahoo.com